

RUDAR

Celje - skladišče

D-Per
65/1983

5000013537,3

COBISS o

OSREDNJA KNJ. CELJE

GLASILO KOLEKTIVA

RUDARSKO-ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA — TITOVO VELENJE

LETO XVII

ČETRTEK, 30. JUNIJ 1983

ŠTEVILKA 3

OB 3. JULIJU, DNEVU RUDARJEV IN PRAZNIKU NAŠEGA KOMBINATA

Feliks Zamuda, predsednik
delavskega sveta SOZD REK Titovo Velenje

Prepričan sem, da v našem kombinatu ni delavca, ki bi ne vedel, kaj pomeni praznik 3. julij. Ob tem datumu nam misli nehotе zaidejo v leto 1934, ko so zasavski rudarji z gladovno stavko dosegli zboljšanje svojih takratnih težkih življenjskih razmer. Ta težka preizkušnja je obrodila bogate sadove in dokazuje, da so se rudarji že od nekdaj borili za svoje pravice, za pravice delavcev.

3. julij je tudi letos dan, ko skupaj pregledamo naše delo, uspehe, težave in si zadamo naloge za naprej. Delovni in proizvodni rezultati večine združenih organizacij v naš kombinat so kljub zelo zaostrenim gospodarskim razmeram dobri. V prvi vrsti pri tem mislim na odkopane tone lignita v RLV in proizvedene kilovatne ure električne energije v TE Šoštanj, takoj nato pa na rezultate proizvodnih naporov drugih naših delovnih organizacij.

Pa vendar ne smemo biti zadovoljni. Še več bomo morali delati, naše delo bo moralo biti kvalitetnejše, povsod bomo morali bolj varčevati, uresničevati družbeno-ekonomski položaj delavcev v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu. Zlasti v energetskih temeljnih organizacijah položaj delavcev še ni ustrezen. O tem smo govorili že na mnogih sestankih naših

Dalje na 2. strani!

Vsem delavcem in upokoјencem SOZD REK Titovo Velenje, še posebej pa aktivnim in upokoјenim rudarjem in delavcem, ki praznujejo delovne jubileje,

ob 3. juliju

iskreno čestitamo

in želimo mnogo sreče.

Samoupravni organi in družbenopolitične organizacije SOZD REK Titovo Velenje

samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, a ostajamo le na pol poti. Odprta so še tudi druga vprašanja; na primer invalidska problematika naših delavcev in nagrajevanje po delu in delovnih rezultatih. Res je, da splošno slabe gospodarske razmere slabšajo tudi gospodarski položaj našega kombinata. A kljub temu mislim, da včasih preveč govorimo o težavah, premalo pa jih odgovorno rešujemo.

Tovarišice in tovariši sodelavci!

Zavedati se moramo, da so skupne, družbene težave tudi naše osebne težave, enako pa velja za uspehe. Skupaj premagujmo ovire in skupaj se veselimo novih delovnih zmag!

Delavke in delavci Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Titovo Velenje, ob vašem prazniku vam želim, da bi ga enako srečno in veselo praznovali kakor lani.

Tovariši rudarji, vam pa še posebej želim, da bi se vedno srečno vračali domov.

Srečno!

Rudarjem RLV

3. julij je naš praznik - praznik slovenskih rudarjev. Praznujemo ga v spomin na gladovno stavko rudarjev v Zasavju 1934. leta. Na ta dan širimo svoje vrste z mladimi rudarji. Nov rod rudarjev se s "skokom čez kožo" in rudarskim "Srečno!" zapíše rudarskemu stanu.

Razveseljivo je, da se nam vsako leto pridruži več mladih, da je vpis učencev in študentov v rudarske šole vseh stopenj vsako leto večji. Rudarski poklic postaja vse bolj zanimiv in cenen. V RLV z zaposlovanjem novih delavcev nimamo več takšnih težav, kot smo jih imeli pred leti. Spodbudne so spremembe v izobrazbeni strukturi, spodbuden je tudi podatek, da nam fluktuacija sodelavcev pada. Sedaj, ko tovrstnih težav nimamo več toliko, pa bomo morali skrbeti za pravilnejšo notranjo razporeditev delavcev, za številčno dovolj močna moštva odkopov. Sedaj ni ravno tako, saj nam na eni strani odkopni učinki rastejo, na drugi strani pa pada produktivnost v celem rudniku.

Naša letošnja proizvodnja je v primerjavi z doseženo v enakem obdobju lani manjša. To pomeni, da se bomo morali do konca leta še zelo truditi, da bomo dosegli letni delovni načrt.

Kljub temu, da veliko in povsod govorimo o 42-urnem delovnem tednu, opravimo še vedno veliko tudi nadur; posebno ob

sobotah. Žal pa v teh dneh pridobimo iz jame za četrtno manj premoga kakor v običajnih delovnih dneh; lani je bilo boljše, pridobili smo ga le za osmino manj.

Razlogov za toliko manjši odkop premoga ob sobotah ni malo. Med njimi je tudi slaba udeležba delavcev v neposredni proizvodnji na delu ob teh dneh. Zato bomo morali razmišljati o tako organiziranem delovnem času, da bomo z manjšim številom delovnih ur pridobili toliko premoga, kot ga sedaj v rednem delovnem času in dodatnih delovnih dneh.

Težav v delovni organizaciji pa nimamo le pri proizvodnji premoga in nabavi opreme, temveč tudi pri poslovanju. Realizacija skupnega prihodka iz prodaje električne energije nam ne zagotavlja zadovoljive plačilne sposobnosti. Zato moramo najemati drage kratkoročne premostitvene kredite za plačevanje proizvodnih stroškov, obveznosti iz dohodka in izplačevanje še primernih osebnih dohodkov.

Izgradnja naših nadomestnih objektov v Novih Prelogah glede na finančne razmere zadovoljivo napreduje. V začetku junija je že bil narejen tudi preboj med nadomestnim jaškom v Novih Prelogah in jamskimi povezavami z njim. To je bil za naš rudnik izjemno pomemben dogodek.

Velika pridobitev je tudi nova proizvodna hala za našo temeljno organizacijo Mizarska dejavnost. Odprli jo bomo dan pred našim letošnjim stanovskim praznikom. Obnjem bomo kot nadomestilo za bivšo restavracijo ob nekdanjem turističnem jezeru v Velenju, ki smo jo morali porušiti zaradi napredovanja odkopavanja premoga v jami Škale, odprli tudi gostinsko-rekreacijski center "Jezero". Naša želja je, da bi ta center res rabil svojemu namenu. Zgrajen je zaradi rudarjenja in za rudarje. Zato najvam omogoča sprostitev in zabavo v prostih dneh, ki ju še kako potrebujete, a zaenkrat v Titovem Velenju zanj nimate ustreznih možnosti.

Na področju stanovanjskega gospodarstva sicer ni vse tako, kakor bi želeli, vendar lahko rečemo, da nam izgradnja stanovanj do sedaj za silo še kar napreduje.

V bitki za dosego načrtovane proizvodnje je naša naloga, da z discipliniranim, to je prizadevnim, pravilnim, vestnim delom pripomoremo vsak na svojem delovnem področju k čim boljšemu delu našega kolektiva. Prav tako moramo skrbeti za izvajanje sklepov samoupravnih organov, predlagati, sprejemati ter izvajati nove in boljše ukrepe. Korenite spremembe bi morali doseči tudi v naših medsebojnih odnosih in v nagrajevanju po delovnih rezultatih. Nedopustno in neodgovorno je, da skoraj nihče več ni pripravljen sprejeti kritike in je večkrat užaljen kot samokritičen: kakor je nesprejemljivo tudi, da imajo tako slabi kot dobri delavci enake osebne dohodke. Z napred-

RUDAR - INFORMATOR, glasilo kolektiva sestavljene organizacije REK Titovo Velenje (Titovo Velenje - Rudarska 6, telefon 851 100)

Za izdajanje glasila skrbi uredniški odbor. Odbor sestavljata:

- a) delegacija samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij: Ivan Krejan (RL Titovo Velenje - J. mehanizacija) - namestnik Ivan Jelen (RL Titovo Velenje - J. Škale), Anton Ribarič (RL Titovo Velenje - DSSS) - namestnik Igor Jevšovar (RL Titovo Velenje - J. Preloge), TE Šoštanj - Maks Lomšek (namestnica Zinka Moškoni), ESO - Alojz Filipančič (namestnik Dragan Čelofiga), SIPAK - Roman Rebernik (namestnik Drago Tamše), EFE - Mile Maksimovič (namestnica Milena Gril), Avtoprevoznništvo in servisi - Vili Malovšek (namestnik Branko Kranjčec), Tiskarna - Silvo Pešak (namestnica Marija Boruta), Družbeni standard - Dragica Pohar (namestnik Jože Mirtič), Avtomatska obdelava podatkov - Irena Likar (namestnica Mira Uranc), Zavarovanje - Niko Pečovnik (namestnik Roman Golčar), DSSS SOZD - Branko Ledinek (namestnica Anica Pristovšek);
- b) delegacija delavcev in njihovih stalnih sodelavcev pri glasilu: Konstantin Kuzmin (DSSS SOZD - odgovorni urednik), Rafael Batič (DSSS SOZD - glavni in tehnični urednik), Bojan Ograjenšek (DSSS SOZD - novinar reporter), Draga Lipuš (DSSS SOZD - novinar-ka lektorica), Vesna Kores (DSSS SOZD - tajnica in stavka glasila), Lojze Ojsteršek (DSSS SOZD - fotografske storitve), Miha Pevnik (DSSS SOZD - tajništvo samoupravnih organov SOZD), Irena Seme - Tirnanič (referentka za informiranje v TE Šoštanj) in predstavnik OK SZDL Titovo Velenje.

Predsednik uredniškega odbora: Ivan Krejan ● Naslov uredništva: Titovo Velenje - Prešernova 10 (DSSS SOZD - telefon 851 100, interno 260 - soba 58 nad pošto Titovo Velenje)

Tiska DO Tiskarna REK Titovo Velenje (Titovo Velenje - Celjska cesta, telefon 850 566 ali 851 630) ● Glasilo prejema vsi člani kolektiva brezplačno ● Izhaja po potrebi ● Naklada 6 500 izvodov

kom pri teh stvareh bi veliko lažje dosegli boljše delovne rezultate.

Vendar čeprav vsi občutimo zaostrene gospodarske razmere in se zavedamo težav, v katerih smo in v katere prihajamo, je prav, da ob rudarskem prazniku nekoliko pozabimo nanje ter se 3. julija poveselimo na našem mestnem gradu; brez misli na napore, ki so pred nami. Po praznovanju pa bomo napeli vse sile, da bomo dosegli zastavljene proizvodne naloge in tako okrepili samoupravne socialistične odnose.

V imenu samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij Rudnika lignita - Titovo Velenje ob dnevu rudarjev čestitam vsem delavcem v rudniku in celem našem kombinatu - z željo, da bi praznične dni čim lepše preživeli v krogu svojih družin, prijateljev in sodelavcev!

Marjan Tamše, predsednik delavskega sveta DO RLV

Srečno!

Remont TE Šoštanj '83

Za doseganje čim višje obratovalne pripravljenosti in obratovanja s čimmanj prekinjavami je nujno redno vzdrževanje vseh obratovalnih naprav v termoelektrarnah.

Med najvažnejša vzdrževalna dela vsekakor spadajo redni let-

ni pregledi proizvodnih naprav ali revizije in remont, kakor tudi pravimo tem delom. Po obsegu in pomembnosti tovrstnih del ločimo v TE Šoštanj mali, srednji in veliki ali generalni letni remont.

Mali remont obsega vsakoletna vzdrževalna dela pri posameznih proizvodnih blokih. Dela v sklopu malega remonta se opravljajo kar med obratovanjem bloka, le včasih so nujne tudi manjše prekinitve obratovanja. Srednji remont zajema večja revizijska dela, ki terjajo tudi vnaprej predvidene daljše ustavitve posameznega bloka vsako drugo ali tretje leto. Veliki ali generalni remont pa zajema podroben pregled vseh proizvodnih in pomožnih naprav proizvodne enote, notranjosti kotla in odpiranje turbine. V TE Šoštanj je vsako leto na vrsti za odpiranje ena turbina. Zaradi tega, ker imamo pet proizvodnih blokov, pa je posamezni blok na vrsti za generalni remont vsako šesto leto.

Do sedaj povedano je le osnova za načrtovanje remontov. Vedeti namreč moramo, da se življenjska doba prvih treh blokov TE Šoštanj počasi izteka, saj obratujejo že od leta 1956 oziroma 1960. Zato so pregledi teh blokov pogostejši, njihove turbine pa pregledamo vsako drugo leto.

Obseg remontnih del pri bloku 4

Letos je bil na vrsti za generalni remont proizvodni blok 4, moči 275 megavatov. To smo predvideli tako v letnem načrtu remontov TE Šoštanj kakor tudi v letni elektroenergetski bilanci SR Slovenije.

Generalni remont bloka 4 naj bi potekal predvidoma dva meseca in pol, in sicer od 15. aprila do konca junija. Program del pri njem obsega pregled tehle proizvodnih naprav v sklopu bloka:

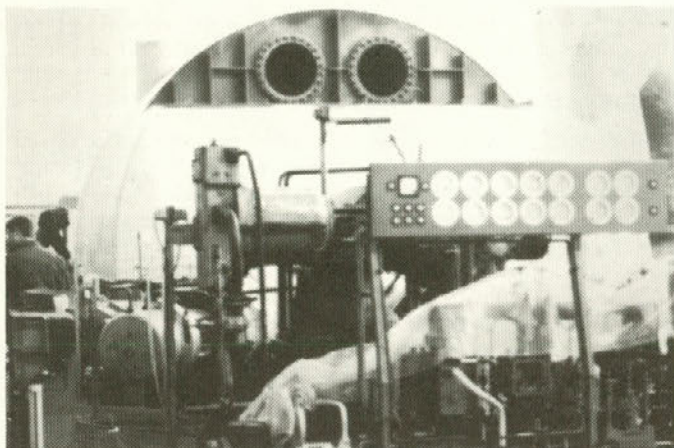
- kotla BABCOCK 860 t/h z vsemi pomožnimi napravami - mlini, dodelilniki premoga, napravami za notranji transport premoga, ventilatorji za vlek in podpih, napajalnimi črpalkami s celotnim napajalnim sistemom, napravami za transport pepela ter drugimi, manjšimi napravami, ki spadajo k bloku;
- turboagregata, moči 275 megavatov, s kondenzacijskimi napravami, med katere spadajo kondenzator s kondenzatnima črpalkama, nizkotlačni in visokotlačni grelniki vode, hladilni črpalke in celoten hladilni sistem ter naprave za čiščenje kondenzata;
- generatorja z napravami za hlajenje z vodikom, zbujevalnim transformatorjem in vsemi drugimi zbujevalnimi napravami.

Elektro remontna dela pa obsegajo še pregled generatorskega odvoda z 220-kilovoltnim generatorskim poljem, transformatorjev bloka, transformatorjev 10/0,4 kV, vseh visoko- in nizkonapetostnih elektromotorjev, elektrofiltrov, izpihovalcev saj, krmilnih sistemov turboagregata in celotnega električnega razvoda ter seveda tudi pregled delovanja manometrov, vseh registriranih in kazalnih instrumentov.

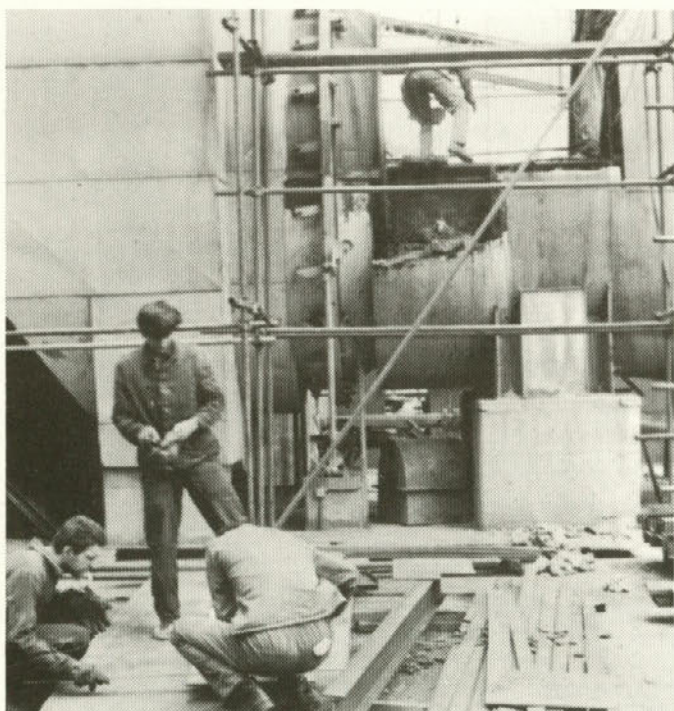
Poleg vseh teh del pa so predvidene in delno že izvedene nekatere izboljšave in predelave posameznih naprav v sklopu bloka. Namen teh izboljšav je povečanje varnosti in obratovalne pripravljenosti bloka ter racionalizacija tehnološkega postopka njegove proizvodnje.

Delitev del pri remontu

Zaradi velikega obsega del pri generalnem remontu bloka 4 smo za njihovo pravočasno in strokovno izvedbo morali zagotoviti sorazmerno veliko število delavcev, pretežno visoko kvalificiranih strokovnjakov za termoelektroenergetske naprave. Ven-

Večina remontnih del je bila v glavnem dokončana do 25. junija, nekatera...

pa že prej. Izjemi sta le popravilo parovodov sveže pare ter remont turbine.

dar ker takih delavcev v TE Šoštanj nimamo dovolj, smo si tako kot pri prejšnjih velikih remontih tudi pri tem pomagali z delavci iz nekaterih drugih slovenskih OZD; predvsem iz tistih, ki so sodelovale pri izgradnji posameznih blokov naših termoelektrarn.

Tako je pri remontu bloka 4 sodelovalo okrog 400 ljudi, med njimi pa je bilo približno pol naših delavcev, iz TE Šoštanj, med preostalimi pa:

- 80 delavcev iz Hidromontaže - ti delavci so izvajali remonta dela pri kotlovskih in turbinskih napravah;
- 90 delavcev iz Metalne - njihova naloga je bila remont mlinov za premog, dodelilnikov premoga, kanalov dimnih plinov ter dovodov svežega in vročega zraka;
- skupina delavcev iz Termike, ki je imela na skrbi pregled, demontažo in ponovno namestitvev izolacij;
- skupina delavcev iz Nivoja, ki je opravila pregled naprav za odvajanje pepela zunaj TE Šoštanj;
- in skupina delavcev iz Vegrada, ki je pregledala stavbni del objektov v sklopu bloka.

Kdaj bo remont bloka 4 dokončan?

Večina remontnih del je bila v glavnem dokončana do 25. junija, nekatera pa že prej. Izjemi sta le popravilo parovodov sveže pare, kjer je bilo treba te naprave rezati in nato ponovno variti, ter remont turbine, ker je na visoko- in srednjetačnem delu turbine prišlo do hujših poškodb. Vendar tudi popravilo teh parovodov bi naj bilo te dni dokončano. Slabše pa je z dokončevanjem remonta turbine v predvidenem roku, saj smo na njenem visokotlačnem delu ob pregledu ugotovili preveliko skupno zračnost na 15., 16. in 17. stopnji bandažnega dela, na lopaticah turbine, ki smo jih odpeljali v popravilo k firmi KWU v ZRN, pa so ugotovili še tolikšne poškodbe njihovih vpenjalnih delov zaradi erozije tujkov v pari, da je bilo treba izdelati polovico novih lopatic. To delo pa se je zavleklo do 25. junija, približno 20 dni pa je nato bilo predvideno še za ponovno montažo turbine.

Poleg tega se je na srednjetačnem delu turbine pojavila razpoka med razbremenilnim diskom in prvo stopnjo rotorja in zaradi nje zopet nepravilno tesnjenje in poškodbe turbinskih lopatic. Torej spet še dodatna dela pri kompletiranju lopatic za firmo KWU, medtem ko bodo struženje omenjene razpoke in druga dela v zvezi z njo opravili v Litostroju.

Vendar, če bodo vsa ta dodatna dela potekala po načrtih, lahko računamo, da bo ves remont bloka 4 do 15. julija dokončan in blok tako zopet pripravljen za obratovanje.

O remontu TE Šoštanj '83 smo se pogovarjali tudi z dvema strokovnjakoma izven TE Šoštanj, ki sodelujeta pri njegovem izvajanju, zaposlena pa sta pri mariborski Hidromontaži. Kaj sta nam povedala?

Slavko NEŽIČ, vodja vseh delavcev iz Hidromontaže pri remontu TE Šoštanj '83

Rodil se je v Banja Luki, dom in družino pa ima v Mariboru, vendar je zaradi terenskega dela bolj malo doma. Po poklicu je strojni tehnik. Pri Hidromontaži je zaposlen že 14 let. Delovnih izkušenj ima torej že veliko. Nabral si jih je pri delih Hidromontaže širom po Jugoslaviji pa tudi v Zvezni republik Nemčiji. Sodeloval je pri montaži energetskih naprav v TE Neurath, v Münchnu in Mannheimu. O remontu v TEŠ pa je povedal:

Strojni tehnik
Slavko Nežić

"Delavci iz Hidromontaže sodelujemo pri remontu kotlovskih in turbinskih naprav bloka 4 TE Šoštanj. Medtem ko poteka jo remonta dela pri kotlovskih napravah po načrtu, pa bo imela naša druga skupina - skupina, ki dela pri turbini bloka 4 - zaradi nastalih poškodb turbinskih lopatic precej več dela, kot je kazalo na začetku. Moram pa reči, da je tudi konstrukcija kotla tega bloka, vsaj zame, precej neobičajna, saj takšne doslej še nisem videl. Vendar mislim, da to ne bo vplivalo na dokončanje remontnih del.

Rad bi dodal še to, da so vaši ljudje, delavci TE Šoštanj, ki so odgovorni za pripravo in izvedbo celotnega remonta, za vse poskrbeli, pa tudi osebje vaše temeljne organizacije Vzdrževanje in pogonsko osebje tega bloka se zelo razume na blokovne naprave.

Pripombo bi imel le na razne odločitve glede poteka remontnih del in načina sanacije posameznih okvar. Mislim, da bi odločitve o remontnih delih bilo možno sprejemati hitreje. Načrte in dokumentacijo iz tehničnega arhiva pa bi nam lahko priskrbeli že vnaprej. Tudi dobava razne pločevine, cevi in rezervnih delov bi morala biti boljša, da bi remonta dela lahko izvajali hitreje.

Ivan KOLEITA,
skupinovodja delavcev
iz Hidromontaže pri
remontu turbinskih
naprav bloka 4

Doma je iz Radelj ob Dravi, vendar sedaj živi v Mariboru. Pri Hidromontaži je zaposlen že trideset let. Pri delih Hidromontaže je sodeloval širom po Jugoslaviji; v začetku pri izgradnji HE Vuzenica leta 1953, HE Mavrovo v Makedoniji in HE Zvonik na Drini. Potem pri montaži kotlov v TE Banja Luka, v TE Šoštanj pa je prvič bil v obdobju 1959/60, ko je sodeloval pri dokončevanju izgradnje in preizkusnem obratovanju bloka 3, s kapaciteto 75 megavatov. Sodeloval pa je tudi pri montaži in preizkusnem obratovanju bloka 4 TE Šoštanj, s kapaciteto 275 megavatov, in zadnjega bloka - bloka 5, s kapaciteto 335 megavatov. Vmes je bil tudi med izvajalci rekonstrukcije kotla bloka 4, katerega dobavitelj je bila zahodnonemška firma Babcock. Bil pa je tudi med izvajalci montaže turboagregata v TE Trbovlje in TE Plomin v Istri.

In kaj je povedal o letošnjih remontnih delih v TE Šoštanj?

"Če ne bi odkrili dodatnih poškodb na rotorju in lopaticah visoko- in srednjetačnega dela turbine bloka 4, bi remonta dela potekala po prvotnem programu. Tako pa je vse odvisno od remontnih del izven TE Šoštanj; to je od tovarne KWU v ZRN in od dodelave remontnih del v Litostraju. Mislim pa, da je to neke vrste višja sila in da o stvareh ne kaže že vna-

prej preveliko govoriti. Važnejše je popravilo in montažo izvesti solidno in strokovno, da bo za obratovanje dosežena enako visoka pripravljenost bloka, kot je bila pred remontom. Rečem pa lahko, da si vsi prizadevamo, da bi svoj delež remonta opravili kar najboljše. Zato pa smo tudi v TE Šoštanj pripeljali svoje najboljše strokovnjake in specialna orodja."

Maks Lomšek

Razmišljanja o stabilizaciji

Že kar dolgo govorimo o stabilizaciji. Zanj se zavzemamo z željo, da uredimo naše gospodarske razmere, kajti gospodarstvo je veja, s katere dobivamo narodni dohodek.

Ker so gospodarske razmere slabe, je narodni dohodek majhen, in država ekonomsko ni močna. Če hočemo imeti ekonomsko trdno državo, moramo predvsem več in boljše delati.

Ne nameravam spodbujati tistih, ki ne morejo delati bolj, kot delajo, ampak vse, ki še imajo rezerve za delo, in vse tiste, ki so odgovorni, da razmišljajo in razmislijo, kako bi boljše gospodarili. Tudi na racionalizatorje pri tem mislim, saj lahko s svojimi predlogi izboljšav veliko pripomorejo k racionalizaciji in humanizaciji, bolj človeški tehnologiji dela in s tem k boljšemu izkoristku delovnega in življenjskega časa delavcev sploh.

Vsak delavec bi moral kvalitetno delati in čimbolj izkoristiti proizvodno opremo. Tako v dejavnostih materialne kakor tudi nematerialne proizvodnje pa bo treba res nagravati vsakega delavca le po njegovi vestnosti pri delu in delovnih rezultatih. Vsa dela - od napisanih besed do odkopanih ton premoga - se dá ovrednotiti, oceniti.

Načrtujemo ustvarjalne, z idejami in fizičnimi sposobnostmi prepojene delovne procese, a klima v delovnih skupinah ni vedno takšna. Bolniški dopusti, neopravičljive odsotnosti od dela rušijo proizvodne načrte, zmanjšujejo dohodek OZD in naše osebne dohodke. Pozabljamo, da bomo večje osebne dohodke lahko delili le, če bomo boljše in več delali. Žal še nismo tako visoko razvita družba, da bi se vsak zavedal, kaj pomeni, če ne dela. Moramo se razviti. Če ne drugače, prevzgojiti tiste, ki mislijo, da lahko dobro živijo tudi brez dela.

Delo ob "rdečih" sobotah v našem rudniku

Če je delavski svet RLV ugotovil, da v rednih delovnih dneh ne bomo zmogli odkopati načrtovanih ton lignita, in se zato odločil, da bomo imeli tudi dodatne delovne sobote, "rdeče", kot jih tudi imenujemo, moramo ob teh sobotah priti na delo vsi. Saj od uresničevanja našega letnega proizvodnega načrta je odvisen jutrišnji dan vseh nas in naših družin. Torej je za nas delo ob "rdečih" sobotah obvezno. Med nami pa jih je veliko, ki ob teh dneh ne pridejo na delo.

Vsak dan lahko preberemo v časnikih, poslušamo po radiu in televiziji o stabilizaciji, vidimo in slišimo pa tudi, da se veliko organizacij združenega dela in posameznikov v njih nestabilizacijsko obnaša. Proti njim bomo morali najstrožje ukrepati! Med nami ne sme biti ljudi, ki hočejo na vsak način zavirati naš gospodarski razvoj, socialistično samoupravno demokracijo, ki so jo začrtali Tito, Kardelj in njuni sodelavci.

Gospodarstvo moramo ozdraviti. Zadnji čas je. Zdravilo se imenuje stabilizacija. Kdo je kriv, da tega zdravila ni povsod? Vedeti moramo, da se pod krinko samoupravljanja skrivajo tu-

di ljudje, ki hočejo zaustaviti naš družbeno-ekonomski razvoj, uničiti korenine naše socialistične Jugoslavije. Odkriti jih moramo, jim "porezati peruti" še sedaj, ko škoda, ki so jo povzročili in jo povzročajo, še ni neodpravljava.

Ivan Jelen,
RLV - Jama Škale

Razstava RAST YU '83 na Reki

Kaj pomeni RAST?

To je kratica, ki pomeni RA-dničko ST-varalaštvo. Torej vse, kar delovni človek ustvarja. (Osebnostno pa menim, da pomeni človeka, ki želi delati in ob tem ustvarjati; nisem pa pristaš mnenja, da pomeni direktnega, neposrednega, ali manj direktnega ali pa sploh nič neposrednega proizvajalca.)

Pomeni torej dejavnost, v kateri se lahko pojavi vsak, ki je ob svojem prizadevnem delu ugotovil, da se mu je nekaj posrečilo, da je naredil nekaj, kar je bilo včeraj veliko slabše, in je to pripravljen pokazati tudi drugim.

Od kdaj deluje Center RAST YU na Reki in zakaj?

Pred 11 leti je skupina "zagretežev" že spoznala, da v naši državi premalo cenimo lastne ideje, z uporabo katerih se dá veliko lažje, boljše in več narediti. In še več: da moramo te ideje izmenjavati doma in s tujino, da se moramo o njih pogovarjati, jih dopolnjevati in navsezadnje tudi zaščititi.

Zato so ustanovili Center za jugoslovansko delavsko ustvarjalnost na Reki. Tedaj so v njem bili zaposleni le trije delavci. Na prvi razstavi, ki so jo organizirali, je sodelovalo 22 delovnih organizacij in 15 posameznikov s skupaj 258 eksponatov inovacij. Na letošnji razstavi je bilo že 2 781 eksponatov inovacij iz tridesetkrat več delovnih organizacij vseh naših republik in pokrajin.

Letošnja razstava

Letošnja razstava je po svoji zasnovi in vsebini - tako kot tudi prejšnjih deset - veliko prispevala k prizadevanjem za povečanje produktivnosti in ekonomičnosti dela in poslovanja v Jugoslaviji. Zelo nazorno je govorila o velikih možnostih in moči inovacijskega dela.

Dokazala je, kako lahko z umnim delom ogromno prispevam k stabilizaciji našega gospodarstva. Velik je njen prispevek in moralna spodbuda za prodor izumov, tehničnih izboljšav in novosti sploh v uporabo in na tržišče.

Ob razstavi so se razvila tudi naslednja koristna posvetovanja:

- 1) posvetovanje o energiji, njeni uporabi in o razvijanju novih energetskega virov;
- 2) posvetovanje o inovacijski dejavnosti v sodobnih gospodarskih razmerah in
- 3) posvetovanje o zaščiti pred hrupom in vibracijami.

Razstave RAST YU na Reki dobivajo tudi mednarodni pomen. Na njih sodelujejo Italijani, Mehika s predstavniki svoje federacije inovatorjev, za naslednje leto pa napovedujejo tudi sodelovanje inovatorjev iz Madžarske, NDR in ZRN.

Letošnjo razstavo je obiskala tudi kitajska delegacija. Tudi ta delegacija je razstavo zelo pohvalila. Zvedeli smo, da tudi na Kitajskem prirejajo podobne razstave, ki pa so odprte dalj časa.

Kamor koli si pogledal - povsod inovacija...

Odločen rudarski korak na panoju v našem razstavnem prostoru. Ali je takšen tudi v inovacijski dejavnosti celega našega kombinata?

sa, mnoge pa postanejo celo stalne, kar pomeni, da se Kitajci izredno dobro zavedajo pomena znanja in inovacij.

Namen teh razstav je potemtakem spodbujanje tehničnega in

ekonomskega napredka v Jugoslaviji tudi v sodelovanju s tujimi inovatorji.

Sodelovanje REK Titovo Velenje na razstavah RAST YU

Prvič smo sodelovali na razstavi pred šestimi leti, in to z enim prispevkom iz ESO. Leto pozneje smo bili sopokrovitelj razstave. Od takrat naprej vedo na Reki in tudi drugje, da sta v Velenju dva giganta: Gorenje in REK. (Iz lastne izkušnje naj mimogrede omenim, da so pred leti udeleženci iz Velenja na razstavi običajno ogovorili z: "A, vi ste iz Velenja, Gorenja, jeli?" In če si rekel: "Nak, iz REK Velenje!"—so vprašujoče pogledali. Zdaj ne več; zdaj že vedo tudi za naš kombinat. Vsa Jugoslavija ve, kdo ji proizvaja pet milijonov ton premoga na leto, kdo ji proizvaja rudarsko opremo naj sodobnejše vrste, kdo proizvaja avtomate za pakiranje, kdo je izumil nove gradbene materiale iz elektrofiltrskega pepela...)

Nobeno leto pa z razstave RAST YU nismo odšli praznik rok. O tem pričajo zlata plaketa za splošno inovacijsko dejavnost ter srebrna in bronasta medalja za razstavljene inovacije prva leta sodelovanja našega kombinata na razstavi, nato naslednja leta srebrne in bronaste medalje za razstavljene inovacije in lani spet zlato za križiščno sekcijo jamskega hidravličnega podpora...

Ta in druga priznanja dokazujejo, da smo ustvarjalci, da nismo zadovoljni z rutino, s sedanostjo; za to nas na Reki in drugod nagrajujejo, obrestuje pa se to pri nas, v kombinatu. In tako je prav. Sedanje razmere ne dovoljujejo samozadovoljstva, sprijaznenja z že utečeno proizvodnjo.

Potrebujemo tempo, razumevanje za nove ideje, možnosti, da jih uresničujemo IN PRILOŽNOSTI, DA SE Z NJIMI TUDI POHVALIMO. Navsezadnje smo Titovo Velenje. Tega imena pa si nismo prisluzili z mlačnostjo, temveč z delavnostjo, z borbo, z elanom, ki ga še imamo in ga lahko pokažemo.

Organizatorji letošnje razstave so nam postregli tudi z nekaterimi novostmi, ki jih lahko samo pohvalimo. Najprej naj omenim razstavo izdelkov, ki jih uvažamo in za katere iščemo domače proizvajalce. Naslednja novost je bila razstava "Agro kompleks". Na njej je veliko število proizvajalcev hrane prikazalo svojo tehnologijo. Prepričan sem, da bi tudi kmetovalci v naši občini našli na njej kakšno koristno idejo. Samo en primer: stroj za praznjenje silosov. Marsikdo bi si tak stroj tudi sam lahko napravil, če bi videl lepo narisano zamisel in fotografijo stroja za ta namen na razstavi.

Tretja, zame izredno zanimiva domislica, ki sem jo videl letos med razstavo na Reki, je bila direktna računalniška povezava razstavišča s patentnim zavodom v Beogradu. Terminal za to povezavo je delal tri ure dopoldan in tri ure popoldan in vsak inovator je lahko prek njega poiskal svoje patentne prijave do leta 1976 nazaj. Žal pa naš kombinat pri patentih ni ravnal med prvimi. Zato pa smo se udeleženci razstave iz njega toliko več zanimali za patente drugih.

Prihodnje leto bo prek te povezave mogoče poiskati že tudi cele opise patentov. Mi iz REK Titovo Velenje smo se z organizatorji razstave dogovarjali tudi, da bi stalno iskali pri njih informacije o patentih; zlasti patentih v rudarstvu, pri elektroopremi in še na nekaj za nas zanimivih področjih. Saj "če hočeš rediti dobre krave, ni slabo, če veš, kako dobro jih redi sosed".

Slovenski sopokrovitelj letošnje razstave je bila štorska železarna. Udeleženci našega kombinata smo bili na njihovi tiskovni konferenci. Na njej je direktor železarne povedal nekaj prav zanimivih in "zabeljenih". Pri njih racionalizatorstvo in novatorstvo nekaj pomeni, prihranki so ogromni, poslovodni ljudje pa bi ne bili poslovodni, če ne bi podpirali razvoja inovacijske dejavnosti v železarni in vzgajali ljudi v njej v racionalizatorskem duhu. Za resnično dobre tehnične rešitve so prejeli tudi vrsto priznanj. Poleg tega pa so njihovi predstavniki sodelovali v TV oddaji o inovacijah.

Predstavitev ustvarjalnosti naših inovatorjev na letošnji razstavi

Najmočnejše je bila predstavljena dejavnost racionalizatorjev ESO in RLV, Termoelektrarne Šoštanj pa so predstavile izredno dobro inovacijo: Indikator napak s spominom. Žal pa so izpadli eksponati EFD in Sipaka, saj bi tudi ti eksponati imeli dobre možnosti za uvrstitev v spisek nagrajenih.

Zaradi povečanega pomena nadomeščanja uvoza in uvajanja sodobnih tehnologij je od naših eksponatov največ pozornosti poželel sistem krmilnih ventilov in zaradi svoje izvirnosti za njim inovacija Jožeta Šumaha iz Elektro obratov ESO: Priprava za kontrolo izvrtin z optičnimi vlakni, ki je tudi rezultat uspešnega praktičnega sodelovanja z Iskrinim elektro-optičnim inštitutom v Ljubljani.

Tudi druge naše razstavljene inovacije so zbudile pozornost ocenjevalne komisije (na primer Hidravlična nakladalna lopata). Vendar, ker so kriteriji za nagrajevanje na razstavah RAST YU na Reki dokaj strogi, marsikdo ne more dobiti nagrade, čeprav bi mu jo človek prisodil. To moramo tudi pozdraviti, hkrati pa nas obvezuje, da se bomo boljše pripravili za sodelovanje na razstavi v prihodnjem letu. Ob tem pa moram vse kakor podčrtati še, da moramo inovacije razvijati v prvi vrsti zaradi njihove uporabnosti pri nas, v kombinatu, in ne zaradi razstavljanja. Saj udeležba na razstavah je smiselna takrat, kadar smo lahko drugim za vzor v praktični inovacijski dejavnosti — pri delu!

Drugi o letošnji razstavi in razstavah RAST YU na Reki sploh

Predsednik skupščine občine Reka — Josip Štefan:

"... Veseli me, da so razstave RAST YU postale last združenega dela cele Jugoslavije, da že dajejo prve rezultate in da postajajo mednarodno pomembne..."

"... Vsakoletna razstava RAST YU je priložnost, da izrazimo pozornost in priznanje številnim ustvarjalcem in prizadevnim delavcem iz vseh krajev naše domovine; vsem tistim, ko so v prvih vrstah naše skupne borbe za tehnični in ekonomski napredek, za jačanje ekonomskih, tehničnih, družbenih in ustvarjalnih potencialov Jugoslavije... Je pregled dela in dosežkov... priložnost za izmenjavo izkušenj, za iskanje in uporabo novih načinov za boljše gospodarjenje, za dvig produktivnosti in doseganje večje kvalitete dela v vseh okoljih. Vse to pa nam je danes potrebnejše kot kadar koli prej.

Podpredsednik gospodarske zbornice Jugoslavije — Anton Stipančič:

"... Inovacije so z vseh vidikov človeškega dela in življenja najvažnejši pogoj in sestavina ekonomskega razvoja sveta in posamezne države... Obstaja neposredna soodvisnost med vključevanjem znanstvenih potencialov in tehnološkim razvojem ter napredkom sploh... Temeljne organizacije so bistveni člen inovacijske verige, ker prek njih tečejo inovacijski procesi... Vsi udeleženci inovacijskega procesa morajo biti stimulirani, da zagotovijo ustvarjanje večjega dohodka prek inovacijske dejavnosti... Velika je odgovornost poslovodnih organov, saj morajo prav oni zagotoviti materialno in normativno osnovo za funkcioniranje inovacijskih procesov."

Za sklep

Letošnjo razstavo RAST YU na Reki so si ogledali tudi naši inovatorji. S tem smo odpravili lansko organizacijsko napako, zaradi katere nismo organizirali ekskurzije na to razstavo.

Interes med inovatorji za ekskurzijo je bil velik v večini OZD in TE Šoštanj. Le v nekaterih OZD REK Titovo Velenje so še razmišljali, ali si njihovi inovatorji zaslužijo takšen "izlet" ali ne. In to kljub temu, da jim inovacije njihovih inovatorjev omogočajo desetmilijonske koristi — v novih dinarjih. Kaj o tem v teh OZD mislijo inovatorji, pa prihodnjič! /Dragan Čelofiga/

Mladi iz šol v naši občini za dan rudarjev in praznik našega kombinata

PRISPEVKI IZ OSNOVNE ŠOLE BRATOV LETONJE V ŠMARTNEM OB PAKI

Zgodilo se je

Rudarstvo je težak poklic, saj ti preti na vsakem koraku, storjenem v rudniškem rovu, nevarnost. Nikoli ne veš, ali boš z vstopom v črno globočino še kdaj ugledal prodorne sončne žarke, ali boš še kdaj čutil njihovo blago toplino. Če hočeš biti pravi rudar, moraš imeti levji pogum in voljo. Moraš pa biti tudi zelo human človek. Rudarje bi preprosto lahko primerjali s pravimi partizani; brez puške in bomb, seveda, a z drugimi pripomočki, ki jim omogočajo lažje delo. No pa, da ne bomo zabredli predaleč: hotela sem vam opisati nesrečo v rudniku, o kateri mi je pripovedoval oče. Čeprav je že dolgo tega, sem le nekaj ohranila v svoji glavi. Saj danes redkokdaj slišimo za nesrečo v Rudniku lignita Velenje. Zaradi tega pa ni nič manjši strah pred njimi, za nas, otroke rudarjev, ki se podimo po dvorišču ali pa mirno spimo, medtem ko nam oče služi kruh v rudniku.

Pa začnimo!

Pred vhodom v dvigalo za spust v podzemlje so stali rudarji nasmejanih lic, a zgubanih obrazov. Kmalu se zasliši zvonec, in na dan pokukajo izmučeni, umazani in prepoteni rudarji. Na glavi jim čepijo čelade s svetilko. Kmalu nato zopet zazvoni zvonec, in v rove se spuščajo nove skupine rudarjev, ki bodo nadaljevale prekinjeno delo. Delo se pričinja kot vedno. Toda komaj so dobro poprijeli zanj in so jim pritekale prve znojne kaplje, že zaslišijo glasne klice, kletve, nenavadno bučanje, prestrašene krike. Vse to je mahoma napolnilo rove. Vsi so takoj pustili svoje delo in tekli na pomoč. "Voda, madona, voda!" Te besede so za kratek čas presekal strahno bučanje. Iz daljave se nato zasliši stokanje in sopihanje. Nekdo daje glasne ukaze. Rudarji tekajo sem in tja. Prenašajo nosila, odeje, razne aparate, cevi in druge stvari za reševanje. Vsi rovi so naenkrat postali veliko mravljišče. Kmalu že nesejo na nosilih nekaj težko ranjenih rudarjev. Nekateri ležijo brez besed, drugi glasno stokajo.

Strašno je bilo ta dan v rudniku. Dvigalo je nenehno vozilo gor in dol, prevažalo to in ono. Še zadnje dvigalo z ranjenimi rudarji se je vzpelo. Sedaj pa črpat vodo! Razdelili so se v večje skupine in začeli biti boj z naravo. Črpalke so neprestano črpale. Vsakdanje delo je bilo skoraj prekinjeno, saj so morali vse usmeriti v ta del podzemlja, da ga čimprej očistijo in pripravijo za nadaljnje delo. Po dolgih mukah so zmagoslavno stopali novim nalogam naproti. Prisluzili pa so si tudi dobrega počitka. Nekaj dni zatem so vsi oprežneje naredili vsak korak, vendar je delo terjalo svoje in tako so tudi na to nesrečo kmalu pozabili. Pozabili pa niso nanjo najožji svojci rudarjev, ki so izgubili življenje v njej. Narava je kruta. Marsikdaj ne pomaga proti njej ničesar.

O hudih nesrečah v Rudniku lignita Velenje lahko govorimo danes že kot o pravi redkosti. Današnji modernizirani svet je zlezal tudi pod zemljo. Pa saj je prav tako, kajti današnje po-

trebe po energiji terjajo veliko premoga. In če bi v rudnikih delali samo še na stare načine, jih ne bi zadovoljili.

Erika Gros, 8. a

Današnje življenje rudarjev

Skoraj dan je že. Sonce bo kmalu vzšlo. Kot da bi bila budilka alergična na svetlobo, je začela brneti. Oče se zbudi, ugasne budilko, nato pa pogleda, koliko kažejo kazalci. Ura je pol šestih. "Bom še malo poležal," si reče, "nato pa bom vstal." Kmalu potem vstane, gre v kopalnico, se umije in obleče. Odide v kuhinjo. Tam vklopi radio. Počasi se odpravlja na delo. Napovedovalka napove točen čas: "Ura je bila šest." Oče ugasne luči in odide.

Na delo se odpelje z avtobusom. V rudniku dela že dvajset let. Prvih devet let je delal v zunanjem obratu, pri pripravi lesa za v jamo. Enajst let pa že dela v jami. Je pri transportu in pripravlja material za odkope premoga. Oče je vodja skupine, zato odgovarja za vse delavce v njej. V rudniku so na preži razne nevarnosti, ki jih mora poznati vsak rudar. Nevarni so plini, voda, zruški, požari. Preden odide rudar v jamo, vzame s sabo luč, varnostni aparat pa tudi malico. V rudniku delajo neprestano osem ur. Do treh ne sme nobeden iz jame, razen če se je zgodila kakšna nesreča ali pa je kakšna druga nujna potreba za to. Delo v rudnikih je zelo težavno, zato imajo rudarji skrajšano delovno dobo. Ko poteče osem mesecev, se to šteje rudarjem za eno delovno leto.

Rudarji pa imajo tudi veliko ugodnost. Tisti, ki so zelo oddalje ni od rudnika, se vozijo s posebnim avtobusom. Rudarji, ki so prišli iz južnih krajev, imajo stanovanja v sončnih naseljih na svežem zraku.

Očetu hitro mine osem ur dela pod zemljo. Ob treh zatuli sirena. Počasi se vsi odpravijo iz rudnika. Ker so črni od premogovega prahu, se gredo tuširati. Po kopanju odide oče na avtobus in domov.

Tako mine prvi del delovnega dne mojega očeta. Drugi del pa mu mine tako, kakor si ga je sam zamislil. Vedno, kadar gre na delo, si želi, da bi se vrnil med nas vesel in zdrav.

Romana Podvratnik, 8. b

Moj brat - jamski električar

Predstavila vam bom poklic jamskega električarja, za katerega se je odločil moj brat. Večkrat mi misli uhajajo na ta zahtevni, nevarni in hkrati zelo odgovorni poklic.

Poklic električarja in sploh elektrika ga je začela zanimati že v osnovni šoli. Pred koncem se je odločil, da bo svoje nadaljnje delo posvetil tej dejavnosti. Hkrati pa ga je privlačevalo tudi delo v rudniku. Veliko zanimivega je slišal o podzemnem delu od očeta, ki je to delo opravljal dve leti.

Tako je ti dve svoji želji združil in sedaj opravlja delo jamskega električarja. Njegova pot do tega poklica in sedanjega dela pa ni bila tako lahka. Po končani osnovni šoli se je vpisal v poklicno elektriško šolo v Velenju. Kljub uspešno končani šoli in dveletni praksi v jami pa ni smel samostojno opravljati del v njej, dokler ni opravil "S" izpita za delo v metanskih jamah.

Njegov delovni dan se začne vedno prej kot drugje. Skoraj vsa ko jutro ga od doma spremljata pozdrav SREČNO in želja, da bi se zdrav vrnil z dela. Kljub temu, da gre zjutraj prvi od doma, se potem vrne zadnji.

Brat dela pri elektromontaži v jami Škale. To delo opravlja šele nekaj mesecev; odkar je odslužil vojaščino. Tudi prej je delal v jami, vendar v jamski delavnici. Sedanje delo ga veseli in rad o njem tudi pripoveduje. Skoraj ne mine kosilo

brez njegovega poročanja o tistodnevem delu. Veliko pripoveduje o pridobivanju premoga, o napravah, ki jih uporabljajo v jami, in tudi o življenju rudarjev v njej. Veliko ima povedati o transportnih napravah, ki jih v jami ne manjka, in kako se vozijo rudarji na gumastih transporterjih, čeprav je to prepovedano. Seveda se na njih vozi tudi brat. Glede tega sem ga že večkrat opozorila, vendar ne verjamem, da moje besede kaj pripomorejo k njegovi varnosti pri delu.

Že ime jamska elektromontaža pove, da montira električne naprave v jami. Z elektriko pa nima opraviti le v rudniku. Tudi doma se večkrat poglobi v elektro dela. Vsa dela pri elektriki doma opravi sam. Tudi drugje rad priskoči na pomoč.

Kljub odgovornemu delu in težkim delovnim razmeram v jami,

Hidravličar, nov rudarski poklic

ki pa se krepko spreminjajo na boljše, ni nikdar potožil. Nikoli se ne vrne z dela slabe volje in tudi trdi, da za noben denar ne gre delat drugam. To pa je značilno za marsikaterega rudarja. Malokdaj se pritožujejo čez svoje težko delo. Vsako leto se borijo za nove delovne uspehe. Nimalokdaj žrtvujejo svoje proste dni za nove tone premoga. Na vsakem koraku pa jih spremlja njihov: "SREČNO!"

Marinka Dobravec, 8. a

PRISPEVKI IZ OSNOVNE ŠOLE ANTON AŠKERC V TITOVEM VELENJU

Moj očka rudar

Ker je moj očka rudar, sem se tudi jaz začela zanimati za ta poklic. Seveda ne nameravam po končani osnovni šoli iti v rudarsko šolo. To ne. Toda vseeno me ta poklic zanima. To tudi ni nič čudnega, saj star pregovor pravi: "Jabolko ne pade daleč od drevesa."

Tako sem se nekega dne odločila, da prosim očeta, da mi nekaj pove o rudarstvu. Očka mi je rade volje ustregel. Vprašal me je: "No, kaj želiš vedeti?"

"Ja, vse. Od takrat, ko si začel delati, pa vse do danes." Ma lo je pomislil in začel: "Ko sem jaz začel delati, je bilo vse drugače. Takrat nismo imeli zaščitnih oblek, kot jih imamo danes. Razmere v rudniku so bile slabe in tudi plača je bila bolj skromna."

"Povej mi," sem se ga lotila kot pravi novinar, "kje si pravzaprav ti začel z delom pod zemljo. Ali je bilo to v Velenju ali kje drugje?" Nasmehnil se je in povedal:

"Z delom v jami sem začel v Senovem. Tam je, kot gotovo veš, majhen rudnik. V njem sem delal nekaj let, potem pa sem se odločil, da grem v Velenje. V tukajšnjem rudniku so bile razmere boljše, moral pa sem se prilagoditi delovnemu načrtu v njem, kakršen je bil."

"Kaj ni delovni načrt v vseh rudnikih enak?" sem ga prekinila.

"Ne, ni. V vsakem rudniku imajo drugačen razpored dela. Toda gotovo te zanima, kaj delam sedaj?" je bolj ugotovil kot vprašal. Nemo sem prikimala in nadaljeval je: "Sedaj že 13 let učim mlade rudarje, ki pridejo v rudnik. Znati morajo veliko stvari. Predvsem morajo vedeti, v kateri rov smejo iti, in katerega ne, in podobno."

"Potem morajo rudnik poznati kot lasten žep," sem ga spet prekinila.

Zasmejal se je: "Tako ga ni treba poznati, toda svoje znanje moramo vsi rudarji vsako leto obnavljati. Kajti, če se v jami ne spoznaš, kaj kmalu zabredeš v težave. Sicer pa nas na nevarnost opozarjajo semaforji."

"Kaj, semaforje imate v jami?" sem debelo pogledala.

"Kaj se čudiš? Ali tega nisi vedela?"

Ko sem odkimala, je nadaljeval: "Seveda to niso takšni semaforji kot na cesti. Kadar pred kakšnim rovom gori rdeča luč, takrat je vstop vanj prepovedan. Te še kaj zanima?" me je še vprašal. Odkimala sem.

Pozneje, ko sem bila sama, sem premišljevala o očku in njegovem poklicu, ki ga rad opravlja. Ponosna sem nanj, tudi zaradi njegovega poklica. Ponosna sem nanj, ker sodeluje pri odkopavanju premoga, tega naravnega bogastva, ki nam daje elektriko, brez katere bi zelo težko živeli.

Irena Setinšek, 6. b

TITOVO VELENJE – MESTO RUDARJEV

Živim v rudarskem mestu Titovem Velenju. Ponosna sem nanj. Občudujem rudarje, ki vsak dan odhajajo na težko delo pod zemljo.

Rudar! Kaj vse se skriva za to kratko besedo. Naporno odkopavanje rude, delo, ki včasih terja tudi človeško življenje. Kljub temu rudarji ljubijo svoj poklic. Zavedajo se, da delajo za lepšo bodočnost nas vseh. Utrujenji se vračajo z dela, žulja

ve, obtolčene roke so jim v ponos. Dokaz trdega, zagnanega dela. Pa vendar jim na obrazu vedno žari iskra dobre volje. Še en dan je za njimi, dan kot vsi drugi, vendar s to razliko, da so ponovno naredili nekaj več. Tisto več jih spodbuja, da vsak dan izpolnijo svojo delovno dolžnost.

Tudi moj oče je bil rudar. Takrat sem bila še premajhna, da bi razumela, kaj to pomeni. Predstavljal sem si odkopavanje premoga v rovu, v temi, kjer ti dela družbo le svetilka in nekaj podzemnih živalic. Nisem razumela očeta, da lahko zdrži ure in ure pod zemljo, nisem razumela, zakaj vsak dan prihaja domov žarečih oči. Vseeno si je našel prosti čas za nas, družino. Sedaj ga razumem in občudujem hkrati.

Vsak rudar se kot otrok igrače veseli uspeha, ki ga doseže. Dober uspeh izbriše vse težke, naporene, žalostne ure, mesece dela.

Če bi me kdo vprašal, ali bi bila rudar, bi težko odgovorila z da. Morda. Če bi bila, bi bila vsekakor ponosna. Zato: "Srečno, rudarji!"

Irena Hladin, 8. b

Ponosna sem na svoje mesto

V ponos mi je, ker živim v Titovem Velenju. Nekoč je bil to le majhen trg s kmečko okolico. Le počasi se je razvijal. Zaostajal je za gospodarskim in kulturnim razvojem. Skupaj s Staro vasjo je imel le nekaj čez 400 ljudi.

Malo večji ugled si je Velenje pridobilo leta 1875, ko so v njegovi okolici odkrili v večji globini močan sloj lignita, ki je bil osnova za razvoj velenjskega premogovnika. Deset let pozneje je novi lastnik rudarske posesti v Šaleški dolini Daniel Lapp začel razvijati pravi rudnik. Vendar proizvodnja rudnika je bila ves čas pod vplivom slabih gospodarskih in političnih razmer. Zaradi tega je bilo življenje velenjskih rudarjev žalostno.

Ob izbruhu druge svetovne vojne so številni velenjski rudarji zamenjali zasekače in lopate s puškami in mitraljezi. Nesebično so se skupaj z borci drugih naših narodnosti borili za osvoboditev domovine. Izbojevali so svetlo luč prihodnosti, postavili svojo oblast in začeli graditi socializem. Težko je bilo iz pogorišč in pepela ustvariti temelje za lepo življenje. Preizkušnje so bile hude, toda rudarji so pogumno in odločno razvijali rudnik in mesto. Graditi so začeli socialistično Velenje, ki so si ga v hudih časih zasnovali v domišljiji.

Ob trdem delu velenjskih rudarjev je zrastle iz nekdanjega zaostalega tržiča mesto s sodobnimi stanovanjskimi bloki in stolpnici, z upravnimi in kulturnimi ustanovami, z vrtci in šolami. Skupaj z mestom je začel rasti tudi premogovnik, saj sta bila mesto in rudnik kot srce in kri eno.

Ponosna sem na svoje mesto, na delovne ljudi v njem, rudarje, ki so mi zagotovili lepo življenje in bodočnost.

Simona Diklič, 8. b

Življenje rudarjev nekoč in danes

Pod zemljo rili so rudarji,
iskali črno so zlato.
Slabo je bilo plačilo,
življenje je bilo težko.

Trde so razmere
prisilile rudarjev sto in sto,
da iskat sreče so odšli v tujino,
da zapustili rodno so zemljo.

Marsikatera žena je čakala,
kdaj vrne se ji mož rudar.
A zgrnili nadjo so se dnevi temni,
ko sporočilo je prišlo:
"Tvoj mož v daljni Ameriki življenje je dal,
črni ga premog je pokopal."

Ugašala so življenja rudarjev
pod tujo, črno zemljo.
Žene pa so doma jokale,
preklele Ameriko.

Novi rodovi rudarjev
raje kot na tuja tla
temelje sreče postavili
so si doma.

Bojana Drev, 6. b

Delo v rudniku nekoč in danes

Nekoč so rudarji morali veliko garati,
saj takrat je bilo treba ves premog z
zasekači odkopati.
Po jami so ga s konji vozili, sedaj pa
so konje sodobni stroji nadomestili.

Tudi leseni podporniki so se porazgubili,
na njihova mesta so železni
in jekleni stopili.

Sedaj po rovih stroji brnijo,
po trakovih se celi plazovi premoga
valijo.

Kombajni so ročno delo nadomestili,
rudarji bodo manj znoja prelili.

Zato, rudar, stopaj z dvignjeno
glavo v sončni dan, da rekel boš
lahko nekoč zdrav in nasmejan:
"Srečno, moj rudarski stan!"

Anita Pirečnik, 6. b

Moje mesto

Na naše mesto sije toplo sonce. Paka šumi. Otroci nabirajo rože in tekajo po travnikih v okolici. Majhni so še. Bojijo se teme, nesreč. V njihovem srečnem otroštvu ne bo nikoli ugasnila ljubezen do sonca, cvetic in njihovega lepega mesta. Ponosni so na velike ljudi. Na rudarje, ki v temnih jamah odkopavajo premog. Njihovo delo je težko. Pa vendar bogato, ker mestu prinaša življenje.

Iz uspešnih, lepih trenutkov je nastalo Titovo Velenje. Nekoč je bilo majhno, sedaj je veliko. Vsako jutro se prebudi. Ljudi kliče na delo. V večerih se umiri in postane zopet tiho.

Ko bomo otroci odrasli, se bomo spominjali otroštva v našem rojstnem Titovem Velenju. Tudi takrat bo sijalo sonce. Ostali bomo tu. Saj tukaj smo najbližji Titu. Titove misli bodo ostale z nami, v našem mestu. Ne bo jih odpihal veter, ne bo jih odnesla reka. Močno smo si jih vtisnili v naša srca.

Veliko mest je v naši domovini,
veliko krajev, majhnih je vasi.
Najljubše pa le eno je med njimi,
mladostnih upov polno je vse dni.

Temni rudnik tod se razprostira.

Rudarji, pokažite nam vaš svet!
Podzemni svet brez sonca,
a naše skupne sreče vir!

Spomin na Tita mesto nam ohranja,
ker zaslužilo si njegovo je ime.
V njem so v sobe, stanovanja, bregove Pake
vklesane misli Tita, ki pomenijo nam vse.

Mirka Pernovšek, 8. c

PRISPEVKA IZ OSNOVNE ŠOLE BRATOV MRAVLJAK V TITOVEM VELENJU

Rudar

Stojim pred vhodom v jašek. Od znoja prepoteni in sajasto črni ljudje z velikimi, lopatastimi rokami, z obrazi, razbrazdanimi od napora, prihajajo iz jame. Izmučeni so in zaviti v molk. Oči se jim od utrujenosti sklapljajo same od sebe.

Konec nočne izmene. Rudarji se vračajo iz jame. Izvršili so

Marjan VODIŠEK: Titovo Velenje - Titov trg

svoje dnevno poslanstvo. Vračajo se v svoje prijetne domove, kjer jih čaka družina. Rudarji opravljajo poklic, ki je vsaj po mojem mnenju fizično najnapornejši. Od njih terja, da se dan za dnem izčrpavajo. Če vprašaš rudarja, ali ga njegov poklic veseli, ti bo pritrdil; seveda, če je pravi rudar. Dela z zavestjo, da bo pripomogel k zagotavljanju dandanes vsem prepotrebne energije.

Petra RABIČ, 8. a

Naši rudarji in njihovo mesto

Srečno! To je pozdrav, ki si ga izrekajo rudarji, kadar se odpravljajo med črno zlato, daleč od toplih sončnih žarkov in žvrgolenja ptic. Toda čeprav je njihov poklic naporen in njihovo življenje vedno v nevarnosti, ga opravljajo z veseljem. Na njihove obraze se prikaže nasmeh, kadar se jim nanje ulovijo sončni žarki. Srečni so, ko konec leta sirena oznani, da je njihov plan dosežen. Takrat si stisnejo zgarane dlani in še z večjo vneto poprimejo za delo, s katerim si služijo svoj vsakdanji kruh.

Zelo ponosni so bili, ko so zvedeli, da so s svojim težkim delom prispevali svoj delež k preimenovanju Velenja v Titovo Velenje. Vendar v spomin se jim nepozabno vtisnejo tudi trenutki, ko jih črna ruda prikrajša za življenje sodelavca, pri-

jatelja. Kljub temu pa vztrajajo na svoji delovni poti in s skupnimi močmi gradijo nam mladim mesto bodočnosti. Zato želim vsem rudarjem SREČNO!

Darja GABER, 7. b

PRISPEVKI IZ OSNOVNE ŠOLE GUSTAV ŠILIH V TITOVEM VELENJU

Srečno, rudar!

Kazalci na uri kažejo pet. Mrak je še, ko vstaja in se odpravlja na delo. Trudne oči mu zaman hrepenijo po sinje modrem nebu, po zlatih sončnih žarkih. Skoraj tema je še. Dan se bo zanj začel še ob dveh, treh, ko bo ves truden, umazan, a vendar srečen prišel iz temne globine zemlje.

"Srečno, rudar! Srečno, očka!" mu v mislih zaželim, ko zjutraj tiho odhaja od doma. "Srečno!" V tej besedi, ki ga spremlja že petindvajset let, se pri meni skriva strah: "Bo prišel živ in zdrav nazaj?" Skriva se ponos: "Moj oče je rudar." Skriva se želja: "Vrni se zdrav!"

Petindvajset let že vstajaš v mraku, temi in se potem pogrezaš vanjo. Dolgi petindvajset let... Vem, da od tvojih žuljev, od tvojega potu živimo mi, živijo mnogi. Vem, da brez tebe, brez vas rudarjev, ne bi bilo šol, vrtcev, ne bi bilo toplih domov, ne bi bilo srečnega otroškega smeha. Zato rudar: "Hvala ti, hvala za vse tiste ure, mesece, leta, ki jih preživiš z lopato in zasekačem v rokah, da lahko lepše živimo mi!"

Danijela Brišnik, 8. a

Rudarji

Kdo je pravzaprav rudar? "Rudar dela pod zemljo," bi vam pojasnil prvošolček. A kaj dela in kaj čuti rudar, nam lahko pove le on sam.

Človek, ki ni rudar, nikoli ne bo vedel, kako je tam spodaj globoko pod zemljo. Vsak, ki prvič stopi v osrčje zemlje, ga stisne v prsni, zdi se mu, kot da se bo zemlja zdaj zdaj sesula nanj. A rudar ne čuti tako. V rovih globoko pod zemljo, v prahu in premogu je kakor doma. To je njegov drugi dom, ki se od njega v mislih nikoli ne loči. Vsi vidimo v premogu le energijo, črno rudo, brez katere nam ne bi bilo toplo. A rudar vidi v njem naravo, v njem čuti prijatelja. Rudar spoštuje to črnino, te temne rove in delo lastnih rok.

Kako mislite, da se počuti človek, ko gre zjutraj od doma in zapušča družino, ko ve, da se morda ne vrne več? Vsakdo se zgrozi ob tej misli, a rudar zaupa v naravo. Ve, da se mu ne bo zgodilo nič, če vmes ne bo prišlo kaj nepredvidenega.

Zjutraj ga odpelje v jamo dvigalo. Odpelje ga v temo, kjer ne sveti sonce, kjer ne žvrgole ptice in se ne podijo po nebu oblaki. S stroji odkopava rudo in se zaveda, da brez njega ponekod ne bi bilo toplih ognjišč. Zatopljen je v delo, ko se naenkrat zasliši pok. Nekje drugje v jami so razstrelili pregrado. Kopa se v znoju in globoko v svojem srcu občuti srečo. V veselje mu je videti, kako se premog kruši, kako ga dan za dnem odnašajo trakovi.

Končno pride čas, ko se spet vrne na plano, ko zopet zagleda sonce. Takrat je srečen, ker ga mati narava ljubi, ker spoštuje njegovo delo, delo svojega sina.

Marjetka Šavor, 6. d

Rudar

Živim v rudarskem mestu, ki se imenuje Titovo Velenje. Mesto je zraslo blizu rudnika. Pred vojno je bilo Velenje trg. Rudarji so živeli v majhnih lesenih barakah. V rudniku so delali ročno. Delo rudarjev je bilo takrat mnogo težje, kot je sedaj. Danes v jami uporabljajo moderne in drage stroje. Takoj po vojni je bilo v naši domovini malo industrije. Veliko ljudi je prišlo v Velenje z namenom, da bi se zaposlili v rudniku. S seboj so pripeljali družine. Te so potrebovale nova stanovanja. Zrasle so nove hiše, za otroke pa so zgradili nove vrtnice in šole. Širila se je industrija, in mnogo ljudi je našlo delo. Tako je raslo Velenje.

Opisal vam bom še zgodovino rudnika.

1875. leta so odkrili v naši dolini bogate zaloge premoga. Dvanajst, trinajst let pozneje so zgradili prvi izvozni jašek - Rudolfov jašek. Poraba premoga se je povečala, ko so skozi Velenje zgradili železnico. Sredi prvega desetletja tega stoletja so zgradili še Glinškov zračilni jašek. Med drugo svetovno vojno je bil rudnik v okupatorjevih rokah. Po njej so leta 1950 zgradili jašek v Prelogah. Ta jašek so v nekaj naslednjih letih moderno opremili. Leta 1972 pa so zgradili moderni izvozni nadkop v Pesju. Rudarji so pridno odkopavali premog. Lani in predlani so odkopali rekordnih 5 milijonov ton premoga. Naši rudarji pridobivajo lignit.

Rudarji praznujejo svoj praznik 3. julija. Imajo tudi svojo uniformo, ki je črne barve. Delo rudarjev je težko, zato jim upravičeno pravimo junaki dela.

Jure Trampuš, 3. b

PRISPEVKA IZ OSNOVNE ŠOLE VELJKO VLAHOVIĆ V TITOVEM VELENJU

Rok Poles, 3. a

Prvo srečanje z rudarji

Stari ata mi je pripovedoval, kako se je leta 1951 med njegovim šolanjem v Begunjah za miličnika zgodilo tole.

Nekega dne pred začetkom poletnih počitnic je ravnatelj stopil v razred in nam pokazal belo pismo. V njem so nas velenjski rudarji prosili za pomoč. "Premoga je veliko," so napisali, "a premalo rok, da ga spravimo iz podzemlja." "Jim bomo pomagali?" nas je vprašal ravnatelj. Spogledali smo se in začeli dvigovati roke: "Jaz grem. Jaz tudi! Vsi gremo."

Bili smo navdušeni. Kmalu smo izvedeli, da gremo v Velenje vsi: 200 mladih fantov, polnih želja, da pomagamo in še kak dinar zaslužimo.

Z vlakom smo se pripeljali v Pesje. Spali smo na slamnatem skupnem ležišču v eni od hiš blizu sedanjega semaforiziranega križišča v Pesju.

Drugo jutro smo se odpravili po ozki blatni cesti proti rudniku. Skrbelo nas je, kako bo. Veselili smo se srečanja s "knapi". O njih smo vedeli, da so krepkih mišic in rezkih besed. Stiskalo pa nas je v prsih ob mislih na globino, temo in možne nesreče v jami.

Starejši rudarji so nas sprejeli z veselimi obrazi. Kar hudomušno so se nasmihali ob besedah, da nam bo z njimi drugače, kot je bilo v šoli.

Razdelili smo se: dva rudarja - en novinec.

Že v prejšnjih razmerah je vsak mož odkopal in naložil štiri vozičke premoga na dan, sedaj so ga pričakovali še več.

Spustili smo se po jašku in potem začeli delati. Ko je bil voziček poln, sem ga odpeljal in v naglici pograbil prvega praznega, ki mi je prišel pod roke. Napetost je rastla. Bomo normo presegli za en, dva vozička? Katera trojka bo boljša? Ker mi nismo imeli malic, sta mi del malice odstopila starejša tovariša. Ob delu in v želji, odkopati in naložiti čimveč premoga, se je naše tovarištvo krepilo. Kmalu si niti malice nismo več privoščili, saj se je borba za več vozičkov premoga stopnjevala. Po napornih osmih urah dela smo se veseli vračali iz jaška. Ponosni smo bili, da smo presegli normo in nakopali na delavca kar sedem vozičkov črnega zlata.

Po delu smo se ustavljali v Rudarskem domu, kjer smo si s pivom izpirali premogov prah in kar tekmovali v tem, kdo se bo bolj pošalil na račun drugega.

Tako smo se dan za dnem spuščali v globine, in počitnice so se iztekle.

Še prej pa so nam v Rudarskem domu pripravili slovesnost, med katero so nas nekaj razglasili za pridne delavce - udarnike. Tovariš Žgank mi je takrat podaril knjigo Pod svobodnim soncem, ki mi še danes veliko pomeni. Ker je bil tudi zaslužek dober in ker sem se med rudarji dobro počutil, sem se jaz takrat odločil, da ostanem kar med njimi."

Stari ata mi je nato povedal še, kakšno je bilo včasih Pesje, kakšno Velenje. Velenje brez stolpnic, kakršno je bilo takrat, si težko predstavljam. Govoril je tudi, da je delo v rudniku danes precej drugačno od tedanjega, da je bolj mehanizirano. Velik stroj za odkopavanje premoga, kombajn, sem že videl na slikah. Želim si, da bi vse to videl na lastne oči in tako še bolj spoznal delo rudarjev.

Simona Leskovar, 3. b

Rudarji, junaki dela

Titovo Velenje je rudarsko mesto. Iz leta v leto postaja večje, saj je v rudniku lignita zaposlenih mnogo rudarjev.

Rudarji opravljajo svoje težko delo v rudarski delovni obleki. Ta je običajno sive barve. Obuti so v čevlje z železno konico, da imajo pri delu noge spredaj zavarovane. Uporabljajo tudi zaščitne rokavice, na glavah pa imajo čelade. Za pasom imajo obešen samoreševalec in akumulator za naglavno svetilko, ki jo nosijo tudi prek rame. Rovi premogovnika segajo tudi blizu 500 metrov globoko. Rudarji se trudijo, da pridobijo vsako leto več premoga. Lani in predlani so ga odkopali čez

5 000 000 ton. V rudniku je za varnost poskrbljeno razmeroma dobro, saj je zelo malo hudih delovnih nezgod. Poskrbljeno je za dobro razsvetljavo. Nameščene so signalne naprave za plin. Rovi so dobro prezračeni. Delo je v glavnem mehanizirano, da je delavcem lažje.

Tudi moj oče je rudar. Ponosna sem, ker tudi on prispeva svoj delež za več energije in za našo boljšo prihodnost.

Rudarski "SREČNO"!

Ivo STROPNIK - Spiritus, dijak
drugega letnika rudarske tehniške
šole pri RŠC Titovo Velenje

IZ GLOBIN IZPETA

Nocoj bom pa pel
kot splavar
na reki besneči,
utelešen

Marjan VODIŠEK: Titovo Velenje - grad

v žensko zvestobo,
nocoj bom pa priznal,
če bom zmožel
iz zapite soseske,
kako je moj "kamerat"
Pêrorez
videval med znojenjem
kaplje spomina
in plodna semena.

.. ..

Saj je res težko,
a še ga zagradiš,
to naše življenje,
za vrat ali kravato
v trudnih korakih,
če imaš čas.
Pa se razgališ
in priznaš
stoterim zenicam
pod hladnimi curki,
da si jim enak,
enak
v mozeg kosti.

.. ..

Na črni tapeti
se je odsvital
in se le z drobci
odluščil od rumenih pramenov.

Čas in skalovje.

Oba tako nezlomljiva
in večna,
kot rosa vpita
v lasate lobanje
in rdeč stenj.

.. ..

Iz globin izpeta
vzpenjajoča,
drdrajoča

veriga

izdihov

in trudnih korakov
še vedno človeka,

ko lahko kletev oplajaš
in kali z znojem zalivaš,
ko lahko verjameš tej temi
in skalam

pa zahrepeniš po soncu,
po dišečem jutru vstajenja
se rojevaš nov,
prazničen
in preprost.
Le človeka ne moreš
roditi
tam spodaj
(iz črne zmesi),
potreben je
zemeljski bog.

.. ..

Da, tako bom začel
jokati...

.. ..

Vsi tisti
s prahom
so si kaplje roseče utrli
med večnim,
le kaplje
so si utrli
med večno mrtvim!

Vse te besede
v curkih odmeva
in sence
so pa ostale,

tiste mišice
pa so ostale,
uvezène
le za lastni ponos
nočnih labodov,

ki ne klonejo
v svojih obrisih
kar tako
tjavdan.

.. ..

Ti rahločutna beseda
in ponosna kot pav.

Z njo vas zapuščam,
bežeč iz sladkega sna,

pa sanjam o jablanah,
o zvezdah,
prežet z vonjem sená.

Pa se potapljam
od velike družine
brez poljuba in križa,

da iztrebim poslednji kos,
da se nekoč v penah zapijem
v častne bukve.

Sin, ne hodi za meno!
ker si gorljiv.

.. . .

Zdaj se razstapljam
v tej temi, bratje,
in nihče ne ve,
kdo ima večjo številko čevljev.
Kako rad bi zamenjal,
imel klobuk namesto čelade,
in zavriskal prešerno,
kot da sem v svatih!

Pa ne smem.

Se lahko čaja napijem
in lahko potegnem
vodo za seboj,
gospod...

.. . .

Tako sem jo zapil:
dekle in vero...
Sem dobro to zapel
kot splavar?

Deset

se nas pelje

v tisto blato
pod šahtom,

požiramo
tobakasto
slino,
rešetk pa ne moremo
pogristi.

Jutri,

naslonjeni v sonce,
bomo pokašljevali
in gledali skozi lino,

ker bo hladna noč
zopet po

š o
t r g
i o a k l
r p r a e
i a b t
d n s o h
e i t v .
s h i s .
e h i k
t h i
i h
h

PRISPEVKA IZ OSNOVNE ŠOLE XIV. DIVIZIJE V TITOVEM VELENJU

Moj očka rudar

V našem Titovem Velenju živimo ljudje nad zemljo, veliko pa jih živi tudi pod zemljo. Med njimi je moj očka. Dela osem ur na dan. Zelo veliko je truda in dela pod zemljo. V jami so tudi razne nevarnosti. Moj očka je priden kopač. Veliko premo-ga odkoplje in se varuje pri delu. Kljub temu ga je presenetila nesreča. Po njej so ga premestili k drugemu delu. Sedaj je kopalničar. Sedi za stolom, razgleduje se in bere knjige. Tako mu ni dolgčas. Ko se pridejo rudarji kopat, moj očka odpre vodo, in se skopajo. Tako moj očka opravlja lažje delo.

Jovan MARĐANOVIĆ, 6. razred

Rudar

Moj očka dela v rudniku. Ima zelo težko delo. Dela dopoldan in popoldan. Domov pride zvečer ob enajsti uri. V rudniku si

Avtorji prispevkov iz osnovne šole XIV. divizije: Jovan MARĐANOVIĆ (levo), Dejan PREDIĆ in Angelca ALBREHT (v sredi-
mi)

je zlomil nogo. Ko je prišel iz bolnice, ni več delal v rudniku, postal je čuvaj. Dolgo je opravljal čuvajsko delo. Potem je šel nazaj v rudnik. Moj oče reže premog na motorni žagi. V rudniku dela rad, čeprav je delo težko.

Dejan PREDIĆ, 4. razred

Rudar

Moj sosed je rudar. Vprašala sem ga, kakšno delo je v rudniku. Rudar, to je težak poklic. Ko se zgodaj zjutraj odpelje v črno jamo, ne ve, kaj vse ga čaka. Po osem ur ne vidi svetlobe in sonca. S stroji odkopavajo velike plasti premoga, potem pa ga s tekočim trakom spravljajo na svetlo. Delo je uma zano, zato se ob treh vračajo iz jame čisto črni. V jami so dolgi rovi. Tudi malicajo v jami. Na glavo si dajo čelade, na katerih imajo svetilke. Rudarski pozdrav je SREČNO, in ko se izmene menjajo, si zaželi SREČNO, da bi se res srečno vrnili iz črnih rovov.

Angelca ALBREHT, 5. razred

PORTRETI NAŠIH DELAVCEV IN UPOKOJENCEV

Emil Zemljak, jubilent
30 let dela, zaposlen v
delovni skupnosti RLV Zračenje

20 let dela v rovih pod Šaleško dolino in 10 v rudniku Avranica v Srbiji. Skupaj torej že 30 let dela pod zemljo. Še kakšno leto ali dve, da bo dovolj za upokojitev. Toliko ima jamskih let, ko pa Emila Zemljaka vidiš, ne bi rekel, da je za njim res že toliko rudarjenja. Premogov prah, nočne izmene, nadurno delo - vse to mu še ni razbrazdalo kože. Oblikovalo pa mu je klen značaj, ki se kaže v njegovih preišljenih, tehtnih, s poudarkom povedanih mislih.

Ne skriva, kar ga teži. Ne zamolči, če se mu zdi kaj narobe. Odsekano, jasno pove: "To, to in to ni prav!"

"Po mojem mišljenju rudarji začrtanih proizvodnih nalog ne bomo zmogli več dosegati na račun nadurnega dela, ampak bodo morali odgovorni več storiti za večji izkoristek jamske mehanizacije. Pa ne storijo. Mehanizirane jamske opreme v rudnik celo ne dobivamo v načrtovanih rokih, kar nam zelo zavira odkopavanje premoga.

Družbena skupnost od nas pričakuje, da vsako leto presežemo svoj proizvodni načrt, zato rudarji delamo tudi ob sobotah in nedeljah, ko bi morali biti prosti. Skoraj v vseh drugih organizacijah združenega dela proizvodno delo poteka pet dni na teden, nato delavci dva dni počivajo; od rudarjev, ki delamo v napornih delovnih razmerah, pa vsi pričakujejo, da bomo vsak dan v rudniških rovih. Pozabljajo, da smo rudarji potrebni počitka, da zaradi nadurnega dela raste število invalidov med nami. Poleg tega našega dela ne cenijo dovolj, oporekajo nam osebne dohodke, ki jih dobivamo, ker ne vedo ali nočejo vedeti, da smo dobro plačani le za nadurno delo, za redne delovne dni pa smo nagrajeni slabo, preslabo.

Več predlogov je bilo že pripravljenih za štiriizmensko delo v rudniku. Če bi delali v štirih izmenah, bi odpadlo nadurno delo, jamska oprema bi bila bolj izkoriščena, povečali bi odkop premoga, vendar so zaenkrat še vsi predlogi skriti v predalih. Ne vem, zakaj je tako."

Emil Zemljak se je rodil pred devetinsitridesetimi leti v Laškem. V poklicno šolo je prišel v Velenje. Izbral si je rudarsko. Pravi, da mu ni žal, da se je tako odločil. S srcem je priklenjen na jamo in rudarje. V rudniku črnega premoga Avranica je bil šest let kopač, po končani nadzorniški šoli pa nadzornik. Tudi v našem rudniku je v začetku poprijel za kopaško delo, pet let je bil tudi gospodar čela, sedaj pa je že skoraj trinajst let nadzornik pri zračenju. Vsak dan obhodi ves jugovzhodni del rudnika in podzemna gradbišča nadomestnih objektov za sedanje preloške rudniške objekte pod Novimi Prelogami, pregleda koncentracije plinov in jih vpiše na table, ki so tam za to nameščene.

Njegovo delo je pomembno, nujno za varnost vseh delavcev v tem delu šaleškega podzemlja.

"Vse jamske ogreve je treba nadzirati, da ne pride do ognjev ali celo požarov v rudniku. Pred dvema letoma je zagorelo v stropnem nadkropu na koti +30 v jugovzhodnem delu rudnika. Reševalci so storili vse, kar so mogli, da bi požar pravočasno pogasili, a se jim ni posrečilo. Ta del podzemlja smo morali zapreti," nam je povedal.

Povprašali smo ga še, kakšen je odnos jamskih delavcev do dela, kako upoštevajo varnostne predpise.

"Večina rudarjev se zaveda, da je od njihove delovne prizadevnosti odvisno, koliko premoga bomo odkopali. So pa tudi takšni, ki odhajajo na bolniški dopust, a niso bolni. Kar preveč jih je, ki rečejo tudi: 'Če mi ne daš dopusta - grem pa k zdravniku.' Glede tega bomo nekaj morali spremeniti.

Varnostne predpise je v glavnem treba upoštevati in jih delavci tudi upoštevajo, res pa je - to vedo tudi vodstveni delavci - da ne bi dosegali tako dobrih proizvodnih rezultatov, če bi se vedno ravnali strogo po njih. Marsikdaj bi porabili več časa, naredili pa manj."

Vedno bliže je dan, ko bo Emil odšel v pokoj. Na tihem se že pripravlja nanj. Razmišlja, da bo imel potem več časa za svojo družino, za počitek. Večkrat se bo lahko odpravil tudi k hiški, ki si jo je zgradil v Libojah za počitek v naravi.

"V začetku bom jamo zelo pogrešal, a se bom sčasoma že navadil živeti brez nje," se že zdaj tolaži.

Kolektiv delovne skupnosti rudnika Zračenje, ki mu pripada, ga bo pogrešal, saj bo z njim zgubil vestnega delavca; rudarja, ki delo in razmere v jami dobro pozna.

Draga Lipuš

Matjaž Klemenčič,
referent v službi za varstvo
pri delu in jubilent 10 let
aktivnosti v jamski
reševalni četi RLV

Nekateri ljudje mislijo, da lahko varnostne predpise ignorirajo, kadar jim ni do tega, da bi se po njih ravnali. Morda poskušajo dokazati, da so dovolj sposobni, znajdljivi in odporni, da predpisov ne potrebujejo. Morda se jim enkrat, dvakrat tudi posreči, da odnesejo celo kožo. A še tako hitremu, pametnemu in žilavemu srečnežu se lahko nekega dne pripeti nesreča. Po njej so za marsikoga za vedno nepotrebni vsi varnostni predpisi. Žal.

Matjaž Klemenčič, ki v službi za varstvo pri delu v temeljnih organizacijah našega rudnika Jama Škale in Izobraževanje vodi evidenco nesreč pri delu, raziskuje vzroke zanje, nadzira, ali poteka delo v skladu z varnostnimi predpisi in opravlja še druge naloge, ki pripomorejo k varnemu delu rudarjev, besedi "žal" in "prepozno" velikokrat izgovori, če ne drugače, v mislih.

"V letošnjem prvem četrtletju je bilo v Jami Škale 49 nesreč

ali 12 več kot v enakem obdobju lani," je povedal in k temu podatku dodal:

"Največkrat je vzrok nesreč neprimerna organizacija dela, na primer nepravilno lotevanje in nevaren način dela, brez upoštevanja varnostnih predpisov in navodil. Na srečo so bile vse letošnje nezgode lažje. To pove tudi podatek, da se je število zgubljenih dni na nezgodo od lani zmanjšalo. Vseh nesreč v jamah se seveda ne dá preprečiti - kot to ni mogoče tudi v nobeni delavnici, niti na cesti, v gospodinjstvu - lahko pa bi delavci z boljšim odnosom do varnosti, do varnostnih predpisov število nesreč zelo zmanjšali."

Matjaž Klemenčič se je v našem rudniku zaposlil po končani rudarski tehnični šoli pri Rudarskem šolskem centru - Titovo Velenje pred desetimi leti. Najprej je bil nadzornik pripravnik v temeljni organizaciji Jamski transport, po opravljenem strokovnem izpitu je dve leti bil poslovodja transporta v Jami Pesje in Jami vzhod, sedaj pa že leto in pol dela v službi za varstvo pri delu. Letos mineva tudi deset let, odkar je v našem rudniku postal aktivni član jamske reševalne čete.

Sodelovanje v četi, ki šteje nekaj manj kot 250 članov, je obvezno za vse telesno zdrave nadzorno-tehnične delavce v rudniku. Poleg teh delavcev pa v četo sprejemajo tudi prizadevne in zanesljive rudarje, ki imajo priznane kvalifikacije, najmanj tri leta jamskih delovnih izkušenj, niso starejši od 45 let in so popolnoma zdravi.

Matjaž je v desetih letih sodelovanja v četi napredoval najprej do vodje ene izmed reševalnih ekip, sedaj pa je pomočnik vodje voda reševalcev.

Pripovedoval nam je o nalogah reševalcev, vajah, s katerimi ohranjajo nujno telesno zmožnost za premagovanje najhujših fizičnih naporov.

"Delo jamskih reševalcev je odgovorno, naporno in tudi nevarno. Reševalec mora biti vedno - ponoči in podnevi - fizično in psihično sposoben za reševalno akcijo. Enostavno ne sme biti naloge, ki je reševalci ne bi zmogli ali jo odklonili, kajti od njih so lahko odvisna člo veška življenja. Enkrat na mesec imamo vaje, da ohranimo telesno pripravljenost, dvakrat na leto pa smo temeljito zdravniško pregledani. Pred kratkim smo v bolnišnici v Topolšici opravili teste, na osnovi katerih naj bi nas razporedili v tri skupine. Najboljšo, ki bo zmogla reševanje v najnevarnejših in najbolj napornih razmerah, srednje pripravljeno skupino in skupino reševalcev, ki so nekoliko slabše pripravljene za reševalne napore. V reševalni akciji je namreč zelo pomembno, da so vsi reševalci v ekipi enako fizično in psihično pripravljeni, kajti če samo eden naporov ne zmore, se morajo drugi, ki bi sicer lahko reševali hitreje, prilagoditi njemu."

Pred nekaj meseci je bila pri našem rudniku ustanovljena centralna jamska reševalna postaja Slovenije, vsako leto enkrat pa se srečajo jamski reševalci iz cele Slovenije. Na teh srečanjih spoznavajo načine dela in reševanja v različnih rudnikih, izmenjajo svoje izkušnje pri reševanju, se pomerijo v sposobnosti in pripravljenosti za reševanje med sabo, poleg tega pa imajo ta srečanja tudi družabni del. Udeležba na njih je za vsakega reševalca tudi nagrada za sodelovanje v reševalni četi. Letos v juniju so se dobili v Idriji.

MATJAŽ KLEMENČIČ

"Iz idrijskega rudnika so nam v soboto zjutraj, 11. junija, sporočili, da se je v rudniku na 3. obzoru jaška Delo pripetila huda nesreča. Takoj se je na pomoč idrijskim rudarjem odpravilo nekaj ekip naših reševalcev. Ena od naših ekip - vodil jo je inženir Slavko Janežič, v njej pa sem bil poleg še treh reševalcev tudi jaz - je prva prispela v Idrijo. Samo uro in 44 minut smo potrebovali za vožnjo tja in tudi reševalno akcijo v idrijskem rudniku smo izpeljali po načrtu.

Reševalci si želimo še več takšnih akcij, saj potekajo, kot da bi v resnici reševali ljudi in jamsko opremo, čeprav so le dobro pripravljene vaje in preizkusi naše pripravljenosti za reševanje. Še bolj pa si seveda želimo, da bi bilo tistih pravih reševalnih akcij, v katerih gre za življenje naših stanovskih tovarišev, čimmanj." /D. L./

Zopet so bili med nami gostje z vlaka "bratstva in enotnosti"

3. junija letos smo v Titovem Velenju znova pozdravili naše vedno dobrodošle goste iz Srbije, potnike z vlaka "bratstva in enotnosti". Med 65 gosti je bila tudi delegacija iz pobratenega mesta s Titovim Velenjem Vrnjačke Banje.

Pred Rdečo dvorano so domačini goste pristrčno sprejeli po stari slovenski navadi: s kruhom, soljo in medicino. Rudarska godba in mladi "Koledniki" so jih pozdravili s krajšim kulturnim programom, dobrodošlico in dobro počutje v Titovem Velenju pa jim je zaželel predsednik občinske skupščine Janez Basle.

Gostje so ostali v Titovem Velenju tri dni. V njem so si ogledali kulturne znamenitosti, od delovnih organizacij pa so obiskali Gorenje in nekaj jamskih obratov v našem rudniku. Sobotni večer so preživeli na tovariškem srečanju v krajevni skupnosti Konovo, nedeljsko dopoldne pa na pikniku ob šoštanjškem ugrezninskem jezeru. Kar prekmalu je prišel ponedeljek, ko se je vlak "bratstva in enotnosti" z gosti vrnil v Srbijo.

Nekaj ur pred odhodom vlaka smo zaprosili za pogovor upokojenca Vukadina Predolca iz Novega sela pri Vrnjački Banji, ki je bil gost družine Močilnik (na sliki - poleg nje pa gost njene družine Vukadin!), zaposlene v temeljni organizaciji RLV Izobraževanje. Takole nam je opisal svoj obisk in doživetja v Titovem Velenju:

"Z vlakom 'bratstva in enotnosti' sem potoval prvič, in moram reči, da je to enkratno doživetje. Družina Močilnik je pred nekaj leti že bila pri meni na obisku, tako da se dobro poznamo. Dnevi, ki sem jih preživel v Sloveniji - posebno v Titovem Velenju in njegovi okolici - mi bodo ostali za vedno v spominu. Zelo navdušilo me je tudi vse, kar sem videl med ogledom pridobivanja premoga v vašem rudniku; posebej pa odkopna mehanizacija, ker se mi je ob tistem sičanju pri njenem delovanju zdelo, kot da jo poganja kar zrak.

Z Močilnikovo družino sem si ogledal tudi Logarsko dolino; kar nisem mogel verjeti, da v tem letnem času vidim sneg! Tudi slap Rinka je zelo lep. Kaj takega bi moral vsak videti!

Iskrena hvala družini Močilnik, da me je tako lepo sprejela, me povsod spremljala in pokazala toliko lepih stvari. Tega ne bom pozabil! Vlaki 'bratstva in enotnosti' vsekakor morajo še voziti. To nam je v teh časih še kako potrebno. Posebej pa moramo skrbeti, da se bodo bratske vezi med našimi narodi in narodnostmi prenašale na mlade rodove. Obljubite, da pridete tudi vi k nam. Morate, kajti krog ljudi, ki se poznamo, se mora širiti!"

Lojze Ojsteršek

Marjan Vodišek,
oblikovalec, umetniški
risar, zaposlen
v Tiskarni

Riše že od svojih predšolskih let. Z ljubeznijo, predanostjo vsemu lepemu in z veliko nadarjenosti za to zvrst umetnosti. Nekateri ga ne razumejo, on pa njih ne. Pa nič ne dé. Dokler riše, je srečen in - roko na srce - več ima kot nekdo, ki dela za nov BMW, novo hišo. Več ima in več daje. Seveda samo tistim, ki jim perorisbe, grafike pa tudi akvareli, pasteli kaj pomenijo, ki znajo prebrati njihovo sporočilo. Tega pa spet ne zmorejo vsi.

Še bi lahko nadaljevali v stilu on ja, ti ne, nekdo včasih in podobno, a to nima smisla.

Kje pa se rodi risar - umetnik?

Marjan Vodišek se je leta 1929 v Ljubljani, v družini očeta vojaškega glasbenika in mame učiteljice. Zaradi očetovega nekoliko nenavadnega - ker pač ni pogost - poklica so se selili iz kraja v kraj po Jugoslaviji. Kjer je oče igral na klarinet, tam so živeli vsi Vodiškovi. "Tristo čudov, kolikokrat smo se selili," mrmra Marjan. V Bjelovaru je začel hoditi v osnovno šolo, in ko so se preselili četrtilič, so ga učitelji vendarle začeli poučevati v slovenskem jeziku. V Litiji sta nameravala oče in mati kovčke razpakirati za dlje časa, a kot pravi Marjan, vse se je spet sklobasalo. Začela se je vojna, bili so izseljeni. Pet let so se potikali iz enega delovnega taborišča v Nemčiji v drugega, tretjega, vse do šestega. Nikjer jih niso obdržali dolgo, saj so mater in očeta spremljali štirje otroci, ki so znali le jesti, za delo, ki so ga v delovnih taboriščih od njih pričakovali, pa so bili premajhni in preslabotni.

1945. leta so se vrnili v domovino z vsem, kar se dá prinesti v rokah, torej brez vsega. Naselili so se v Celju, oče je začel graditi hiško, učiti v glasbeni šoli, sodelovati pri godbenikih, a zaradi prehudega trpljenja v vojni sta oba z materjo kmalu umrla.

Po končani nižji gimnaziji v Celju je Marjan nadaljeval šolanje v poklicni grafični šoli v Zagrebu, kjer se je izučil za litografa. V času šolanja je večkrat oblekel brigadirsko obleko in v vsaki delovni brigadi so v njem že po nekaj dneh dela odkrili kulturnika. Pa je zamenjal kramp za svinčnik, pero, petje in pripravljane družabnih večerov.

Njegova poklicna pot se je začela pred 30 leti v libojski tovarni keramike. Tam je oblikoval jedilne, čajne servise in keramične unikate. Po štirih letih se je prestavil v podružnico rogaške steklarne v Slovenski Bistrici, kjer se je lotil oblikovanja in krašenja svetlobnih teles, kot so lestenci, in okrasnih steklenih predmetov. V obeh delovnih organizacijah je poleg tega dela prevzel tudi urejevanje velesejmskih paviljonov.

Kmalu je zaposlitev spremenil. Pri delavski univerzi v Celju je bil nekaj manj kot eno leto referent za reklamo. V tem času, pred 20 leti, se je preselil v Velenje, se zaposlil pri kinu in dočakal, da sta se kino in dom kulture združila, da jima je tako zelo primanjkovalo denarja za dejavnosti obeh, da sta mednje vključila še tiskanje plakatov, vizitk, internih časopisov. V tej mini ofset tiskarni v kleti doma kulture se je vrnil k poklicu, za katerega se je izučil. Tiskarna je rastla, se razvijala in sedaj, ko je v okviru našega kombinata združena z njegovim tiskarstvom v delovno organizacijo Tiskarno-REK Ti-

tovo Velenje brez temeljnih organizacij, Marjan v njej oblikuje plakate, vizitke, prospekte, kataloge, koledarje in drugo. Njegovo delo se na gosto prepleta z risanjem, ki se mu je zapisal že v otroštvu.

Član Kluba šaleških likovnikov je in član Društva likovnih skupin Slovenije, riše pa v različnih tehnikah. Devetindvajsetkrat je že razstavljal svoja dela, nekajkrat tudi izven meja naše do movine.

"Dovzetnost ljudi za kulturo, umetnost se zadnje čase nekoliko popravlja - morda prav zaradi stabilizacije," razmišlja Marjan. "Bolj so ljudje začeli postajati še kaj drugega, ne samo potrošniki. Bila pa jih je sama baharija. Vozili so se naokrog, dirjali drug mimo drugega, mimo vsega čednega. Industrija, napredek, elektronika - to ni človek. Kadar nam je hudo, ko smo v stiski, nam noben računalnik ne zna pomagati. Skupaj moramo stopiti, se pogovoriti.

Marsikdo mi pravi, da nisem prav obrnil svoje nadarjenosti za risanje, da sem siromak. Pa nisem jaz siromak, ampak vsak, ki misli, da si bogat, če imaš lep avto, veliko hišo. Ne umna propaganda in presežki proizvodnje so naredili iz ljudi take cepce. Če ne bi bilo takih bedakov, ne bi potrebovali bonov, depozita. Kdor ne najde druge oblike užitek, kot so prisvajanje, kupovanje, menjavanje pohištva, oblek, ta pa je res revež. Ljudje pozabljajo, da še vedno velja, da kar imaš, s seboj pelješ in toliko tudi veljaš, ne pa toliko, kolikor imaš."

Tudi v delovni organizaciji Tiskarna so pred nekaj meseci ustanovili sekcijo za kulturno dejavnost, pripravili za dan žensk proslavo, v aprilu razstavo slik, ob 1. maju pa srečanje vseh članov njenega delovnega kolektiva. Na tem srečanju je Marjan pokazal nekaj svojih diapozitivov - v prostem času namreč tudi veliko fotografira - in štiri svoje sodelavce tako navdušil za fotografijo, da so si že kupili fotoaparate.

Marjan ne mara ljudi, ki si s komolci pomagajo do uspeha, položaja. Zna pa ceniti dobre ljudi, zna ceniti življenje. Tivoto Velenje je, kot pravi, del njega. Ne razume "neudomačenih ljudi", ljudi, ki v njem živijo, a jim ni mar za lep izgled, za čistost mesta. Rad riše, rad fotografira, pogosto razstavlja, ob četrtek zvečer keglja, pred dobro glasbo nikoli ne zatiska ušes. Takole je o tem razpredel svoje misli:

"Vsak čas prinese nekaj novega, drugačnega, vsaka generacija ima nekaj svojega. Včasih smo uživali, ko je tulil Presley, zaplesali smo ob zvokih 'frajtoneric', tudi napili smo se. Danes se na vse grlo derejo punkovci, slikarstvo nekaterih 'umetnikov' je takšno, kot bi risali manijaki, polno je skrajnosti, bolj malo pa je lepega, naravnega.

Videl sem posledice bombnega napada, zaradi katerega je umrlo 11 000 ljudi, zato si česa izjemnega ne želim več. Rajši imam vsakodnevene stvari. V vojni sem bil pet let le številka, zato sedaj hočem biti človek."

D. L.

Anton Štahr,
oskrbnik službenih
psov v delovni
skupnosti
Zavarovanje

Njegovo delo je oskrba petih ovčarjev, hudih, dresiranih, pravih čuvajev. Bilo jih je šest, a prejšnji mesec, nekega

nedeljskega jutra, je eden izmed njih svojega oskrbnika Antona počakal le še toliko, da se mu je stisnil k nogam, mu glavo položil v naročje, potem pa je za vedno otrpnil. Pet let že Anton skrbi za te pse, ki skupaj z obhodnimi stražarji varujejo, predvsem ponoči, objekte našega kombinata.

"Če preživiš z živalmi veliko časa, se nanje navežeš, razumeš jih in rade te imajo. Res je z njimi precej dela, a noben trenutek ni izgubljen, saj se znajo oddolžiti z zvestobo in priljudnostjo," je povedal, še vedno žalosten zaradi smrti svojega štirinožnega varovanca, in pribil: "Če pa bi bil še enkrat mlad, bi se odločil za poklic rudarja, kot sem se pred dvajsetimi leti."

Čeprav je v rudniku pustil del svojega zdravja, se še vedno s hrepenenjem ozira po letih, ko je bil rudar, vsak dan črn od premoga, velikokrat utrujen, a zadovoljen med prijatelji. Največ let je delal pri transportu jeklenega podporja, nekaj let - po nezgodi, v kateri si je poškodoval hrbtenico - pa pri hidravliki. Opravil je tudi izpit za hidravličarja in bil vodja skupine, ki je popravljala ločno jamsko podporje. Vendar zdravje se mu je še poslabšalo, zato je moral jamo in naporno delo v njej za vedno zapustiti. Premeščen je bil k stiskalnici za ravnanje ločnega jeklenega podporja, od tod pa je po dveh letih odšel k Zavarovanju.

"Ponudili so mi delo oskrbnika psov," se spominja, "in z veseljem sem ga sprejel, saj imam živali rad že od nekdaj."

Tudi v stanovanju Štahrjevih se vidi, da je Anton prijatelj živali. Psa v petem nadstropju stanovanjskega bloka, kjer živi, res ne more imeti, zato pa dnevno sobo Štahrjevih krasi velik, lepo urejen akvarij. Izdelal ga je Anton sam, tako kot še veliko drugih, ki stojijo v stanovanjih njegovih znancev.

Anton Štahr po rodu ni Velenčan. Pred nekaj več kot petdesetimi leti je prijel na svet v Radljah ob Dravi. Vzgojila ga je stara mati, tudi v uk ga je dala, za mesarja. Fant pa je kaj hitro videl razliko med življenjem mesarja v Dravski dolini in življenjem velenjskega rudarja. Večja skrb za stanovanjsko izgradnjo za delavce, večji zaslužek in spoštljiv odnos okolja do rudarjev pravi, da so ga pritegnili v Šaleško kotlino. Ob tem pa potoži:

"Kar preveč sem se navadil na tovariške odnose med rudarji, zato se bolj težko spoprijaznim z odnosi med ljudmi zunaj jame, ki velikokrat niso prav nič prijateljski. Ne moti me, ker kot invalid zaslužim manj, kot sem zaslužil še kot rudar, boli pa me, da okolje invalidom nekaterih pravic ne prizna, čeprav so zapisane. Prav zdaj invalidi, ki smo zaposleni v delovni skupnosti Zavarovanje, svoje pravice uveljavljamo na sodišču. Je že takó, da se zdrav človek ne zaveda, da že jutri tudi on lahko zgubi zdravje in da ga bodo zdravi delavci potem gledali 'po strani', kot sedaj on gleda invalide."

Anton je bil aktiven v izvršnem odboru sindikata v temeljni organizaciji RLV Jamski transport, v delovni skupnosti Zavarovanje pa je bil predsednik komisije za delovna razmerja in član delavskega sveta. Sedaj se je iz družbenopolitičnega življenja malo umaknil. Pravi, da je prepustil to mlajšim. Tako bi po njegovem mnenju morali storiti vsi tisti delavci, ki so že izpolnili potrebno število delovnih let za upokojitvev, a še vedno vztrajajo pri svojem delu, medtem ko veliko mladih po končanem šolanju zama postopa po zavodih za zaposlovanje in čaka na delo.

Še nekaj pomembnega kaže zapisati o Antonovem življenju: pred šestimi leti se je vpisal med abstinence in se včlanil v klub zdravljenih alkoholikov našega kombinata. Ne da bi kdaj bil že pravi alkoholik, le večkrat je rad pogledal v kozarec. Ne zdravi se zaradi alkohola - kar sam se je odločil, da ne bo več pil. Spoznal je, da si človek lahko uredi življenje tudi brez alkohola; da brez njega pravzaprav veliko lepše živi.

D. L.

Bruno Trebičnik,
upokojeni dolgoletni
delavec RLV in
vsestranski aktivist

Ob mojem prihodu sedi v kuhinji za mizo. Pred njim je razprostrt dnevnik Delo. Vendar njegova pozornost ni namenjena tiskani besedi. Skozi okno v svojem 4-sobnem družbenem namembnem stanovanju ob Foitovi cesti v Titovem Velenju zre v kipeči gozd, ki v sončnem zgodnjepomladanskem dopoldnevu onkraj južne mestne vpadnice daje senco zidovom mestnega gradu.

Je to počitek starega aktivista ali grenkobno razmišljanje o časih, ko so mu delovne in druge obveznosti izpolnjevale vsakdan, se sprašujem, ko mu v pozdrav stiskam roko. Nekaj minut kasneje, ko se v mislih vrne v mladostna leta, ugotovim, da je pred mojim prihodom v naglici sestavljal nekakšen obračun svojega preteklega življenja, saj mu pripoved o njem steče brez zatikanj.

Bruno Trebičnik se je rodil pred skoraj šestdesetimi leti v metropoli slovenske Štajerske, v Mariboru. Mladost je preživel pri materinih starših v Škalah pri Velenju, kjer je obiskoval tudi osnovno šolo.

Pri starih starših so pred zadnjo vojno imeli veliko kmetijo, zato so njegova otroška leta bila ujeta v delo pri živini in na polju.

Jeseni leta 1939 se je Bruno odpravil v uk za peka v Zagreb k pekovskemu mojstru Otu Frecetu. Iz tega obdobja se Bruno spominja predvsem zgodnjih vsakdanjih začetkov dela, saj je takrat še bolj kot danes veljalo, da peki začnejo delati takrat, ko drugi ljudje ležejo k počitku. Spominja se tudi naravnost fanatične privrženosti svojega mojstra ciljem tedanje Neodvisne države Hrvaške.

Po 3-letnem uku je Bruno še leto dni ostal v Zagrebu, nato pa so ga mobilizirali v mornarico NDH, kjer je po 8-tedenskem tečaju postal ladijski kuhar in kuhal na ladjah NDH v Jadranskem morju do maja 1945, ko so ladje "nezakonitog deteta Hitlera" - kakor so rodoljubi širom po Jugoslaviji razlagali kratico NDH - padle v roke angloameriškim zaveznikom.

"Zavezniki so skoraj vse člane posadk na teh ladjah, ki jih je bilo okrog štirideset, pozaprli. Le dvanajst Slovencev, med katerimi sem bil tudi jaz, so preoblekli v svoje uniforme in razporedili v svoje enote za straženje zajetega ladjevja.

Konec leta 1945 so nas Slovence zavezniki demobilizirali. Poglej sem se do junija 1946, ko sem pobegnil iz nekega tržaškega taborišča domov, v Škale pri Velenju, potikal po raznih italijanskih taboriščih," je Bruno na kratko povzel svoje spomine na svoje neslavno bojevanje.

Po vrnitvi v Škale se je Bruno leta 1946, star 22 let, zaposlil v velenjskem rudniku. Zaupali so mu dela dežurnega električarja v jami.

"Dve leti sem vztrajal pri teh delih," se spominja. "Potem pa sem se na prigovarjanje znancev pri tedanji okrajni zvezi kmetijskih zadrug Mozirje, ki je imela sedež v Šmartnem ob Paki, odločil, da postanem pri njej referent za zdravilna zelišča. V ta namen sem opravil tudi 3-mesečni tečaj pri slovenski kmetijski zvezi v Ljubljani. Toda po vrnitvi v Šmartno

ob Paki sem dobil novo nalogo, in sicer v Mozirju: okrajni ljudski odbor Mozirje me je postavil za upravnika menze v Mozirju."

Leta 1949 je prišla na vrsto vojaščina. Bruno je moral na dosluženje vojaškega roka. Iz vojske se je vrnil domov konec leta 1950 in prevzel naloge tajnika Rdečega križa pri okrajnem ljudskem odboru Šoštanj.

"A tudi pri tem delu nisem ostal dolgo," pove manj radoživo, kakor je zanj običajno. "Po nekaj mesecih sem bil premeščen v poverjeništvu za turizem in gostinstvo pri okrajnem ljudskem odboru Šoštanj. Leta 1951 sem se potem udeležil delovnih akcij pri izgradnji ceste Ljubljana-Vransko in študentskega naselja v Ljubljani in po vrnitvi v Šaleško dolino konec tega leta prevzel naloge referenta za vojaške zadeve pri mestni občini Velenje."

Po kratkem predahu Bruno takole pojasni še vzroke za pogosto menjanje zaposlitve:

"Takšni časi so bili prva leta po vojni, da se je bilo treba vpriči tam, kjer so človeka bolj potrebovali. Kljub temu pa sem bil prestavljanja od enih delovnih obveznosti k drugim nazadnje do grla sit in sem se zato v mislih čedalje pogosteje vračal v čas, ko sem delal v RLV. 1. marca leta 1957 sem se po krajši brezposelnosti tudi vrnil med rudarje."

K odločitvi za ponovno zaposlitev v RLV so ga napeljale tudi družinske razmere. Že leta 1953 se je poročil in potem so na svet prihajali otroci: najprej Mirko, za njim Olga in nazadnje še Bojan, z njimi pa obveznost očeta Bruna in matere Alojzije, da družini zagotovita zanesljivejši vir dohodkov. Tak vir pa je v dolini omogočala predvsem zaposlitev v rudniku.

Bruno se je tako zopet pridružil rudarjem. Najprej je bil dve leti nekvalificirani kopač na čelih, potem pa je opravil izpit za učnega in štiri leta pozneje še za kvalificiranega kopača. Toda usposabljanje ob delu za opravljanje vedno bolj odgovornih kopaških del je bila le ena smer njegovega izobraževanja po ponovni zaposlitvi v rudniku. Kajti po njej je najprej ob delu dokončal še sedmi in osmi razred osnovne šole, se nato vpisal v oddelek celjske ekonomske srednje šole za šolanje ob delu v Velenju, kjer je bil že ekonomski tehnik, še v višjo šolo za organizacijo dela v Kranju. A te šole ni dokončal. Zaradi prevzetih številnih samoupravnih, družbenopolitičnih in društvenih obveznosti znotraj našega kombinata in v občini mu je zmanjkalo tako časa kakor tudi volje, da bi šel še k zadnjemu izpitu.

"Leta 1970, po trinajstih letih jamskega dela," nato preskoči Bruno malo nazaj, "mi je zdravnik pri rednem zdravniškem pregledu svetoval, naj zaradi oslabiljenega vida zapustim jamo. To sem tudi storil, saj varnost in zdravje sta le prvo, čeprav sem vedel, da zunaj nikjer ne bom zaslužil toliko, kot sem za kritje družinskih potreb lahko zaslužil v jami."

Zaposlitve zunaj mi spričo pridobljene izobrazbe ob delu ni bilo težko najti. Razlika v osebnih dohodkih pa je bila občutna, ker nisem uveljavil pravice do nadomestila osebnega dohodka zaradi oslabilte vida v jami."

Tako je Bruno postal "režijec". Prevzel je dela in naloge vodje knjigovodstva osnovnih sredstev delovne organizacije RLV in jih opravljal do upokojitve. Prek dvajset let pa je vodil tudi poslovanje sindikalne blagajne vzajemne pomoči združenih organizacij v naš kombinat.

Tako sva z Brunom preletela mejnike na njegovi delovni, poklicni poti. Druge plati preteklega življenja - dela v samoupravnih organih, sindikatu, zvezi komunistov, socialistični zvezi in drugih družbenih organizacijah ter društvih pa sva se komaj dotaknila.

"V dejavnosti Rdečega križa znotraj naše občine in rudnika, na primer," pove Bruno, "mislim, da skorajda ni funkcije, ki je v dobrih treh desetletjih, kolikor v njej že sodelujem, ne bi opravljal. Kljub temu pa imam v njej že od vsega začet-

ka največ veselja do dela pri organiziranju krvodajalstva in z vključevanjem vanj. Res, kolikor sem le mogel, sem storil za krepitev te, zame najbolj človekoljubne dejavnosti."

Namesto komentarja k tem njegovim besedam dodajmo raje podatek, da je Bruno privrženost krvodajalstvu doslej dokazal že kar s 64 darovanji svoje krvi.

Enako kot krvodajalec je Bruno znan tudi kot aktivist samoupravljanja v krajevni skupnosti Titovo Velenje - levi breg, v kateri živi. Bil je prvi predsednik sveta te velike krajevne skupnosti v naši občini, član pa je še sedaj. Poleg tega pa je zdaj tudi podpredsednik skupščine te krajevne skupnosti, predsednik skupnosti stanovalcev v bloku Foitova 2, kjer stanuje, član predsedstva krajevne konference SZDL, predsednik izvršilnega odbora konference svetov potrošnikov in član sveta skupnosti za cene občine Velenje pa še član celjske medobčinske interesne skupnosti za preskrbo z živili.

Že od nekdaj je aktiven tudi pri zavarovalništvu. Poleg tega, da je delegat v skupščini zavarovalne skupnosti Triglav in skupščini območne zavarovalne skupnosti Celje, zdaj zastopa interese zavarovancev s celjskega področja tudi v poslovnem odboru pozavarovalnice Sava v Ljubljani, ob vsem tem pa je še član nadzornega odbora vseh jugoslovanskih zavarovalnic v Beogradu.

V prostem času - le kdaj ga spričo tako številnih obveznosti najde? - pa še rad prepeva. Celu vrsto let je pel v moškem pevskem zboru "Karel Destovnik - Kajuh", Titovo Velenje, od leta 1973 pa je tudi tajnik izvršilnega odbora tega pevskega zbora.

Vendar to še ni popolna slika njegovih interesnih aktivnosti. Vseh niti ni naštel, da ne bi za njegov portret porabili preveč prostora v glasilu. Enako velja tudi za priznanja in odlikovanja, ki jih je bil deležen za prizadevnost v najrazličnejših družbenih dejavnostih.

"Bruno je prevzel še moj del obveznosti zunaj doma," pove njegova žena Alojzija med najinim pogovorom, ko mu nekaj časa sledi. Saj ves čas mu ne more. Za dva vnuka mora skrbeti, ki sta ji ravno ta dan prišla čestitat za petdeseti rojstni dan; eden skupaj s svojo materjo in obenem hčerko Bruna in Alojzije, drugi pa z očetom in obenem njunim sinom. Pa še nama je postregla z dobro pravo kavo.

Bruno se nasmehne ob tej ženini pripombi, pogleda na uro in polglasno zamrmra, da mora na sestanek izvršilnega odbora konference svetov potrošnikov.

Tako se najin razgovor konča. Dvigne se in del poti, ki jo narediva skupaj, Bruno izkoristi še za razlaganje težav pri preskrbi naših trgovin z nekaterimi vrstami blaga. A vsega ne slišim. V ušesih mi še vedno odmevajo besede njegove žene: prevzel je še moj del obveznosti zunaj doma...

Preden se z Brunom posloviva, pa se mi naenkrat vsili vprašanje: kaj pa, če jih ni tudi še marsikomu drugemu?

Bojan Ograjenšek

KOPLJIMO

Kdo je skopal brezno to globoko,
čemu ne vodi ozka brv na ono stran?
Ne more srce meni poleteti tako visoko,
če mi ni mogoče človeku seči v toplo dlan.

Jaz sam bom zgradil čezenj brv leseno
in po njej za mano vsak lahko bo šel.
Ne bom ga karal, ker tepta mi pot svileni,
srečen bom, da na mojo cesto je zašel.

Ko pa bo on gradil nekoč mostove
in jaz brez ciljev romal bom po zemlji tej
in zašel lačen med prepolne bom grobove,
dejal mi bo: "Hej, ozri se! Tam je prava pot, poglej!"

Ivo Stropnik - Spiritus

ODŠLI V POKOJ

iz RLV...

Franc DOBNIK,
upokojen 31. marca

Rojen 20. septembra 1942
v Ravnah pri Šoštanjju. Poročen
z Marijo, rojeno Začnik.

Od 6. januarja 1964 je neprekinjeno delal v RLV, s krajšo prekinitvijo pa od leta 1960. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1969 je bil premeščen v rudniški zunanji obrat in leta 1978 v Kopalnico, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1964 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1972 za kvalificiranega zidarja.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Ivan ILOVŠEK,
upokojen 19. aprila

Rojen 29. novembra 1930
v Kokarjih. Poročen z
Verico, rojeno Vodlan.

Od 27. septembra 1962 je neprekinjeno delal v RLV, s krajšo prekinitvijo pa od leta 1960. Zaposlil se je kot nekvalificirani delavec v rudniškem zunanjem obratu, iz dela katerega se je razvila sedanja TOZD RLV Zunanja dejavnost, in v tej TOZD RLV delal do upokojitve.

Leta 1967 je opravil izpit za kvalificiranega cirkularista.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Kolši BEDŽET,
upokojen 23. aprila

Rojen 14. septembra 1950
v Banjici pri Lipljanu. Poročen
s Kado, rojeno Thači.

Od 21. maja 1973 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1973 je bil premeščen v jamski obrat OMKT, konec leta 1973 v Jamo vzhod, leta 1975 v Jamsko mehanizacijo in transport in leta 1977 v Jamski transport, kjer je delal do upokojitve.

Etem SEFERI, upokojen 23. aprila

Rojen 10. maja 1935 v Grejcevcu pri Lipjanu.
Poročen z Mihrijo, rojeno Kokollari.

Od 9. januarja 1974 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se

Upokojenec Etem Seferi

je kot nekvalificirani delavec v Jami vzhod. Leta 1974 je bil premeščen v Jamske gradnje, leta 1977 v Steber 8 in leta 1980 v Jamo Preloge, kjer je delal do upokojitve.

Franc ŠLAK,
upokojen 29. aprila

Rojen 27. oktobra 1930
v Pongracu pri Žalcu. Poročen
z Ankico, rojeno Miklavčič.

Od 1. avgusta 1966 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot polkvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1970 je bil premeščen v rudniški zunanji obrat in leta 1978 v Kopalnico, kjer je delal do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Osman BERBIĆ,
upokojen 30. aprila

Rojen 15. junija 1934
v Gradačcu. Poročen
z Umihano, rojeno Duraković.

Od 8. avgusta 1969 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1975 je bil premeščen v Steber 8, leta 1977 nazaj v Jamo vzhod, leta 1978 v Jamo Pesje in leta 1981 v Jamo Škale, kjer je delal do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in pohvale za udarniško delo.

Jože GRILC,
upokojen 30. aprila

Rojen 8. decembra 1931
v Pesju pri Velenju. Poročen
z Zofijo, rojeno Tratnik.

Od 8. januarja 1955 je neprekinjeno delal v RLV, s krajšo prekinitvijo pa od leta 1950. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1977 je bil premeščen v Zračenje, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1961 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1965 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Stanislav LESJAK,
upokojen 30. aprila

Rojen 23. septembra 1934
v Florjanu pri Šoštanju. Poročen
z Marijo, rojeno Lekš.

Od 20. marca 1956 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1977 je bil premeščen v Zračenje, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1960 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1963 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in priznanja za udarniško delo.

Štefan TRDIN,
upokojen 30. aprila

Rojen 7. decembra 1934
v Poljčanah. Poročen z Martino,
rojeno Brajljih.

Od 20. januarja 1960 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1977 je bil premeščen v Zračenje, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1961 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1964 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Pavel GROS,
upokojen 6. maja

Rojen 24. marca 1931
na Tolstem vrhunad Mislinjo. Poročen
z Jožefo, rojeno Skarlovnik.

Od 5. januarja 1965 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani delavec v EFE. Leta 1965 je bil premeščen v zunanji obrat RLV, konec leta 1965 v Jamo vzhod in leta 1976 v Steber 8, sedaj Jama Pesje, kjer je delal do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Anton ANDREJC,
upokojen 9. maja

Rojen 9. januarja 1929
v Ravnah pri Šoštanju. Poročen
z Marijo, rojeno Praznik.

Od 22. januarja 1963 je neprekinjeno delal v združenih organizacijah v naš kombinat. Zaposlil se je kot nekvalificirani

delavec v EFE. Še isto leto je bil premeščen v Jamo zahod, sedaj skupaj z Jamo vzhod TOZD RLV Jama Preloge, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1964 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1967 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Cveto GREGORIN,
upokojen 9. maja

Rojen 2. maja 1924
v Trzinu pri Ljubljani. Poročen
z Ano, rojeno Globočnik.

Od 4. februarja 1956 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot visoko kvalificirani vodovodni instalater v rudniškem zunanem obratu. Leta 1978 je bil premeščen v Kopalnico, kjer je delal do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in priznanja za pionirstvo pri izgradnji Titovega Velenja.

Stjepan ŠIPUŠ,
upokojen 9. maja

Rojen 18. decembra 1928
v Podbrestu pri Čakovcu. Poročen
z Dragico, rojeno Goričanec.

Od leta 1952 je neprekinjeno delal pri združenih organizacijah v naš kombinat. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač pri Rudarskem praktičnem pouku, zdaj temeljna organizacija RLV Izobraževanje, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1954 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1967 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in priznanja za udarnost pri izgradnji ceste bratstva in enotnosti.

Jože RAZGORŠEK,
upokojen 10. maja

Rojen 5. marca 1932
v Topolšici. Poročen z
Marijo, rojeno Slemenik.

Od 25. aprila 1975 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač v Zračnju, kjer je delal do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Ferdo FAJFAR,
upokojen 17. maja

Rojen 13. aprila 1931
v Veličanah pri Ljutomeru. Poročen
s Karolino, rojeno Bokorovič.

Od 21. avgusta 1954 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1976 je bil premeščen v Steber 8, leta 1979 v Jamo Preloge in leta 1980 v Jamo Škale, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1957 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1960 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in priznanja za udarnost.

Bruno TREBIČNIK,
upokojen 17. maja

Rojen 14. januarja 1924
v Mariboru. Poročen z Alojzijo,
rojeno Rednak.

Od 1. marca 1957 je neprekinjeno delal pri RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1970 je bil premeščen na gospodarsko področje skupnih služb rudnika, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1958 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača, leta 1963 za kvalificiranega kopača in leta 1964 diplomski izpit za ekonomskega tehnika.

Vsa leta dela pri RLV je bil zelo aktiven v družbenopolitičnih organizacijah, organih upravljanja in raznih društvih.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji, reda zaslug za narod s srebrno zvezdo, reda dela s srebrnim vencem, zlatega in srebrnega znaka Rdečega križa Jugoslavije, bronastega, srebrnega in zlatega znaka Gallus, priznanja kulturne skupnosti občine Velenje, Napotnikovega zlatega znaka in priznanja, bronastega in srebrnega znaka OF Slovenije, srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije in diplome za 50-krat darovano kri.

Jože KOPINA,
upokojen 18. maja

Rojen 27. novembra 1926
v Smrečju pri Krškem. Poročen
s Pavlo, rojeno Bogovič.

Od 1. avgusta 1967 je neprekinjeno delal pri združenih organizacijah v naš kombinat. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač pri Rudarskem praktičnem pouku, zdaj TOZD RLV Izobraževanje, kjer je delal do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in priznanj za dosežene uspehe pri izobraževanju učencev.

Franc BLAGOTINŠEK,
upokojen 31. maja

Rojen 30. septembra 1933
v Podgorju pri Velenju. Poročen
z Ano, rojeno Meža.

Od 12. septembra 1955 je neprekinjeno delal v RLV, s krajšo prekinitvijo pa od leta 1951. Zaposlil se je kot visoko kvalificirani ključavničar v Jami vzhod. Leta 1962 je bil premeščen v Jamo zahod in leta 1975 v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1965 je opravil izpit za jamskega nadzornika strojne stroke, leta 1971 je končal delovodsko šolo strojne smeri in leta 1976 opravil tečaj za nadzorno-tehnična dela pri jamski odkopni mehanizaciji.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Franc HABE,
upokojen 31. maja

Rojen 18. oktobra 1932
v Zadlogu pri Gorici. Poročen
z Ljudmilo, rojeno Pustoslemšek.

Od 23. junija 1959 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač v Jami zahod. Leta 1975 je bil premeščen v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1969 je opravil izpit za strelca v metanskih jamah.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji ter pri ljudski obrambi in družbeni samozasčiti.

Alojz KIKEC,
upokojen 31. maja

Rojen 23. marca 1934
v Sredici pri Murski Soboti. Poročen
z Ano, rojeno Krančan.

Od 12. aprila 1957 je neprekinjeno delal v RLV, s prekinitvijo za odsluženje vojaščine pa že od 7. aprila 1952. Zaposlil se je v Jami vzhod. Leta 1970 je bil premeščen v Jamo zahod, leta 1972 v študijski oddelek skupnih služb rudnika, leta 1973 v Jamo vzhod, leta 1975 v Steber 8, v začetku leta 1981 v skupne službe RLV in konec leta 1981 v Jamo Preloge, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1955 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača, leta 1959 za kvalificiranega kopača in leta 1961 rudarsko nadzorniško šolo.

Ves čas dela pri RLV in že prej (na državnem posestvu Belje, pri LIP v Kranju in na železniški postaji v Škofji Loki) je bil družbenopolitično zelo aktiven. Med drugim je bil poslanec v republiški skupščini, član CK ZKJ, predsednik občinske konference ZKS Titovo Velenje, zdaj pa je član centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, njegov delegat v družbenopo-

litičnem zboru republiške skupščine in predsednik družbenopolitičnega zbora skupščine občine Velenje. Končal je tudi nižjo politično šolo pri CK ZKS v Ljubljani in ob odgovornih družbenopolitičnih nalogah opravljal enake samoupravljalске naloge na ravni RLV in celega našega kombinata.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji, reda dela s srebrnim vencem, prvomajske zvezne nagrade, reda zaslug za narod s srebrno zvezdo in srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije.

Anton LIPUŠ,
upokojen 31. maja

Rojen 13. januarja 1931
v Rdečem bregu pri Radljah. Poročen
z Zofijo, rojeno Rožič.

Od 1. septembra 1965 je bil neprekinjeno zaposlen pri združenih organizacijah v naš kombinat. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač pri Rudarskem praktičnem pouku, sedaj TOZD RLV Izobraževanje, kjer je delal do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Agata MRAVLJAK,
upokojena 31. maja

Rojena 24. januarja 1930
v Zavodnjah nad Šoštanjem.

Mati dveh otrok: leta 1948 rojene Metke in leta 1953 rojenega Janka.

Od 12. septembra 1958 je neprekinjeno delala pri RLV. Zaposlila se je na gospodarskem področju skupnih služb rudnika, kjer je delala do upokojitve.

Nagrajena in dobitnica diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Jože POLENIK,
upokojen 31. maja

Rojen 5. marca 1936
v Paki pri Velenju. Poročen
z Zofijo, rojeno Mastnak.

Od 6. marca 1958 je neprekinjeno delal v RLV, s krajšo prekinjivjo pa od leta 1954. Zaposlil se je kot polkvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1971 je bil premeščen v Jamo zahod in leta 1979 v Zračenje, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1959 je opravil izpit za kvalificiranega kopača in leta 1965 za strelca v metanskih jamah.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Viljem ROMIH,
upokojen 31. maja

Rojen 18. aprila 1932
v Zabukovici pri Žalcu. Poročen
z Bogomilo, rojeno Črnič.

Od 5. novembra 1958 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot kvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1971 je bil premeščen v Jamo zahod, leta 1974 v Steber 8 in leta 1980 v Zračenje, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1974 je opravil izpit za rudarskega nadzornika.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji, medalje dela in reda s srebrnim vencem.

Josip ŠALAMON,
upokojen 31. maja

Rojen 6. marca 1922
v Štefancu pri Čakovcu. Poročen
z Olgo, rojeno Ploh.

Od 25. aprila 1957 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot polkvalificirani tesar v rudniškem gradbenem obratu. Še istega leta je bil premeščen v Jamo vzhod, leta 1975 v Steber 8 in leta 1977 v Jamo Škale, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1961 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1963 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Stanislav ŠPEGEL,
upokojen 31. maja

Rojen 20. septembra 1933
v Strmcu pri Dobrni. Poročen
s Katarino, rojeno Kumer.

Od 6. januarja 1959 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani kopač v Jami vzhod. Leta 1976 je bil premeščen v Steber 8 in leta 1981 v Jamo Preloge, kjer je delal do upokojitve.

Leta 1961 je opravil izpit za polkvalificiranega kopača in leta 1964 za kvalificiranega kopača.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Giovani TOLLAZZI, upokojen 31. maja

Rojen 30. julija 1925 v Genovi v Italiji.
Poročen z Marijo, rojeno Škrlep.

Od 7. novembra 1958 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot nekvalificirani delavec v rudniškem zunanem obratu. Leta 1962 je bil premeščen v Jamo vzhod in leta 1975 v Jamsko mehanizacijo, kjer je delal do upokojitve.

Upokojenec Giovanni Tollazzi

Leta 1967 je opravil izpit za jamskega montažnega in dežurnega ključavničarja.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in posebnega priznanja za vestno delo.

Danijel VERBOVŠEK,
upokojen 31. maja

Rojen 28. avgusta 1930
v Medlogu pri Celju. Poročen
s Frančiško, rojeno Kuder.

Od 2. julija 1957 je neprekinjeno delal v RLV. Zaposlil se je kot visoko kvalificirani ključavničar v Jami vzhod. Leta 1962 je bil premeščen v Jamo zahod, leta 1973 v tehnični sektor skupnih služb rudnika in leta 1975 v Priprave, kjer je delal do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in reda dela s srebrnim vencem.

iz ESO...

Jože VODUŠEK,
upokojen 31. marca

Rojen 28. februarja 1923
v Šaleku pri Velenju. Poročen
z Angelo, rojeno Jevševar.

Od 12. januarja 1948 je neprekinjeno delal pri združenih organizacijah v naš kombinat. Zaposlil se je kot kvalificirani ključavničar pri Jamski mehanizaciji RLV. Leta 1959 je bil premeščen v Jamo vzhod in leta 1961 v elektrostrojni obrat rudnika, sedaj delovna organizacija ESO, kjer je do upokojitve delal v temeljni organizaciji Strojni obrati.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

iz delovne skupnosti skupnih služb kombinata...

Ivan MRAVLJAK, upokojen 30. aprila

Rojen 25. novembra 1923 v Ravnah pri
Šoštanju. Poročen z Agato, rojeno Brglez.

Od 15. junija 1945 je neprekinjeno delal pri združenih organi-

Upokojenec Ivan Mravljak

zacijah v naš kombinat. Zaposlil se je kot vodja materialnega knjigovodstva v skupnih službah RLV. Leta 1979 je bil premeščen v skupne službe kombinata, kjer je do upokojitve bil organizator materialnega obračuna.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in bronastega priznanja OF.

iz TE Šoštanj...

Dragomana MAZEJ,
upokojena 24. februarja

Rojena 15. julija 1920 v Šoštanju.

Mati enega otroka: leta 1954 rojene Milene.

Od leta 1956 je neprekinjeno delala v TE Šoštanj. Zaposlila se je kot nekvalificirana delavka in opravljala dela in naloge čistilke vse do upokojitve.

Nagrajena in dobitnica diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in državnega odlikovanja.

Zaradi sodelovanja s partizani je bila od 15. 6. 1942 do 17. 8. 1942 zaprta, nato pa po nalogu gestapa izgnana na prisilno delo v Knittelfeld.

Dragica KAMPJUT, upokojena 1. marca

Rojena 27. maja 1933 v Mariboru.

Od 16. maja 1977 je neprekinjeno delala v TE Šoštanj. Zaposlila se je kot ekonomski tehnik in opravljala dela in naloge blagajnika. Leta 1981 je bila premeščena k delom in nalogam referenta za kredite, kjer je delala do upokojitve.

Nagrajena in dobitnica diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Ivan OČEPEK,
upokojen 16. marca

Rojen 26. junija 1929
v Velenju. Poročen s Klaro,
rojeno Hudobreznik.

Od 1. oktobra 1956 je neprekinjeno delal v TE Šoštanj. Zaposlil se je kot nekvalificirani delavec. Nazadnje je opravljal dela in naloge nadzornika prevzemne postaje premoga.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Sabina PODVINŠEK,
upokojena 1. aprila

Rojena 9. oktobra 1927
na Vojskem nad Idrijo.

Mati dveh otrok: leta 1958 rojene Dušanke in leta 1966 rojenega Bruna.

Od 14. februarja 1961 je neprekinjeno delala v TE Šoštanj. Zaposlila se je kot kvalificirana kuharica. Opravljala je dela in naloge ekonoma, oskrbnika in od leta 1975 vodje kuhinje, od koder je odšla v pokoj.

Nagrajena in dobitnica diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in državnega odlikovanja.

Franc MRZEL,
upokojen 1. maja

Rojen 4. avgusta 1922
v Rakeku pri Logatcu. Poročen
z Ivanko, rojeno Legat.

Od 1. avgusta 1957 je neprekinjeno delal v TE Šoštanj. Zaposlil se je kot obratni električar. Leta 1975 je bil premeščen k delom in nalogam elektromojstra za praktično priučevanje delavcev strežbi elektrarniškim napravam in nazadnje opravljal dela referenta za izobraževanje.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji in državnega odlikovanja.

Aktivni udeleženec NOB od leta 1944.

Martin TOMŠE,
upokojen 1. maja

Rojen 29. oktobra 1925
v Zagorju ob Savi. Poročen
z Antonijo, rojeno Vodopivec.

Od 2. novembra 1954 je neprekinjeno delal v TE Šoštanj. Zaposlil se je kot elektrotehnik in opravljal dela in naloge izmenskega obratovodje, pred upokojitvijo pa je bil organizator izobraževalnega dela.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Branko STOPAR, upokojen 9. maja

Rojen 15. avgusta 1922 v Velenju.
Poročen z Nežiko, rojeno Valenčak.

Od 1. marca 1954 je neprekinjeno delal v TE Šoštanj, prej pa od leta 1947 v TE Velenje. Zaposlil se je kot kotlovski strojnik. Leta 1975 je bil premeščen k delom in nalogam vodje bloka druge faze izgradnje TE Šoštanj in bil vodja tega bloka do upokojitve.

Nagrajen in dobitnik diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Stanislava ZAGER,
upokojena 31. maja

Rojena 7. oktobra 1927 v Šoštanju.

Mati dveh otrok: leta 1951 rojenega Mirana in leta 1957 rojene Jelke.

Od leta 1970 je neprekinjeno delala v TE Šoštanj. Zaposlila se je kot nekvalificirana delavka in opravljala dela in naloge čistilke do upokojitve.

Nagrajena in dobitnica diplome za vestno in vztrajno delo v delovni organizaciji.

Od maja 1943 do maja 1944 je bila na prisilnem delu v Avstriji.

(Po podatkih iz kadrovskih služb združenih organizacij v naš kombinat in oddelka socialne službe kombinata za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pripravila Vesna KORES.)

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage mame, sestre in tete

JOŽICE KLEMENC
rojene 12. 3. 1947

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč, nam izrekli sožalje in darovali cvetje.

Še posebej hvala delavcem delovnih organizacij Sipak, APS, ESO in delovne skupnosti skupnih služb SOZD REK Titovo Velenje za pomoč v denarju in sočustvovanje z nami.

Žaluoči sin Miro, hčerka Bojana, sestra Jelka in drugo sorodstvo.

Marjana Kodrun rudarjem za njihov praznik

RUDARJEVA

Težko je rudarjevo delo,
poplačano nikdar ne bo,
zapravlja življenje si mlado,
globoko pod črno zemljo.

Na njega v jami preži
tisoč nevarnih stvari,
se eni umakne,
in druga za njim spet stoji.

Iz jame utrujen se vrača,
si svežega zraka želi,

se hitro umije
in domov k družini hiti.

Ga žena težko pričakuje,
zelo vsak dan jo skrbi,
al' zdrav se bo vrnil z dela
in ohranil svoje moči.

NAŠ OČKA

Naš očka je rudar,
ponosni smo nanj,
ker dela globoko
pod črno zemljo.

Vsak dan si ponavlja,
ko v jamo hiti:
Pa gremo, da lepše
živeli otroci bi vi.

Ga radi imamo,
spoštujemo ga
in srčno želimo,
da vsak bi bil tak.

RUDAR

Rudar - rudar postati noče vsak,
boji teme se in kroce,
in zasekač noče vsakemu postati brat,
le plačo rudarsko marsikdo imel bi rad.

Ko novinec prvič v jamo pride,
nekaj poškopri mu vrat...
Tako prestane krst in starim
jamskim mačkom postane kamerat.

DOWTY

So DOWTY pripeljali
iz daljne Anglije,
da z njim bi odkopali
premoga še in še.

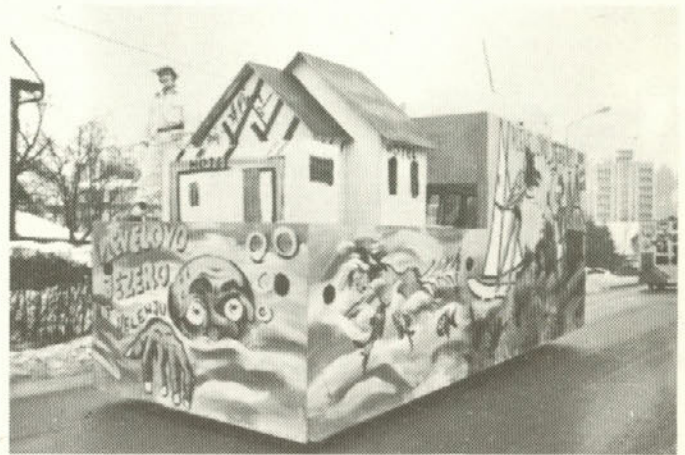
So rudarji nanj ponosni,
zanj živijo le,
na veliko govorijo,
kaj DOWTY zmore vse.

Rudar je DOWTY je naučil
angleščine skoraj perfektno že,
z njim več vsak se pogovarja,
kot ženo kdaj se je.

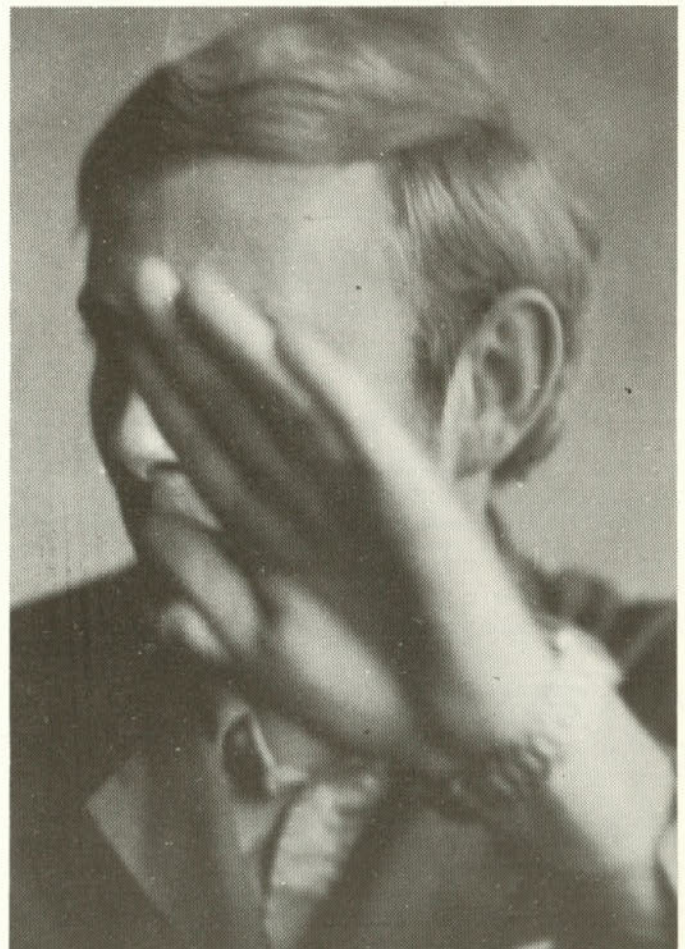
Se žene jezijo,
ker jim pomeni vse,
ker o njem le govorijo
pri vsaki kavi že.

Ko ploščo prekoraka,
odkop je prazen zanj,
a v ESO se veselijo
remonta, d'narcev zanj.

Marjana,
sporoči nam v uredništvo svoj poštni naslov, da ti bomo lahko
poslali honorar za pesmi!

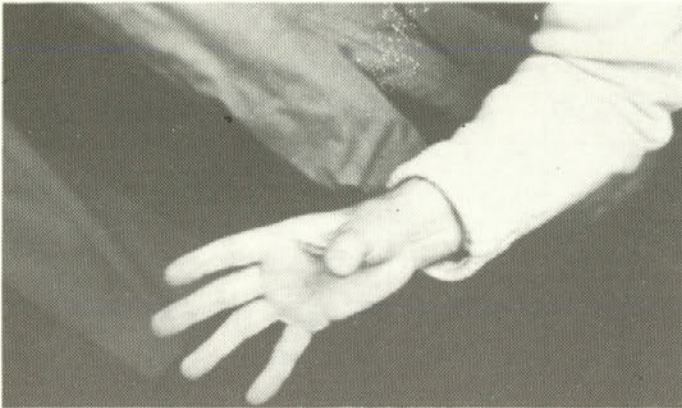
1

2

3

4

Nagradni natečaj

Oglejte si oštevilčene fotografije na tej in naslednji strani. Po ogledu opišite eno ali več fotografij, in sicer tako, da opis nobene ne bo presegal 60 besed.

Najboljše opise po našem mnenju, bodisi resne ali šaljive, bomo nagradili s knjižnimi nagradami in jih objavili v Informatorju.

Zraven opisov navedite svoj točni naslov in jih do 20. julija 1983 pošljite:

Uredništvu glasila Rudar-Informator, Prešernova 10, Titovo Velenje (IV. nadstropje, soba 58, telefon interno 260).

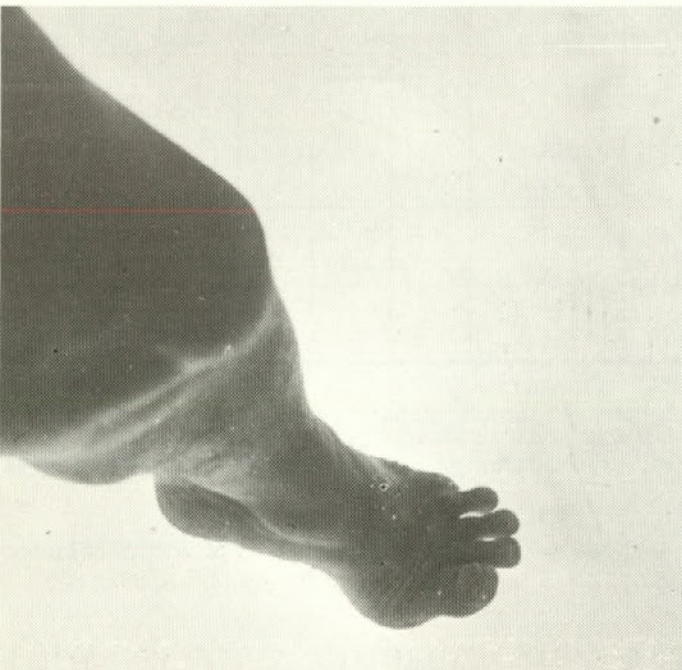
Še to!

Zraven vsakega opisa zapišite številko fotografije, na katero se opis nanaša.

Srečno!

Uredniški odbor

5

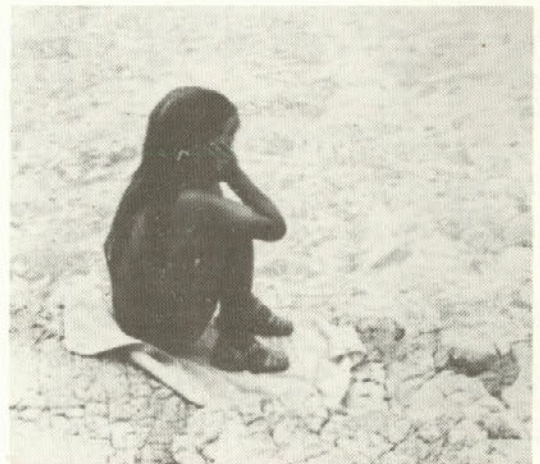
Peter Rezman

SPREHOD

Sprehodil sem se
med lepimi vrtovi,
kjer
so vse zgubljene ovce
lepo spravljene.

Tam je
tisto sivo nebo
pritiskalo na smreke
in smreke so bodle
v tisto sivo nebo.

Sprehodil sem se sam
s polnimi rokami
svoje sreče v žepih,
oni pa so s svojimi
pridnimi rokami
zgradili
košček malega sveta -
za sebe.

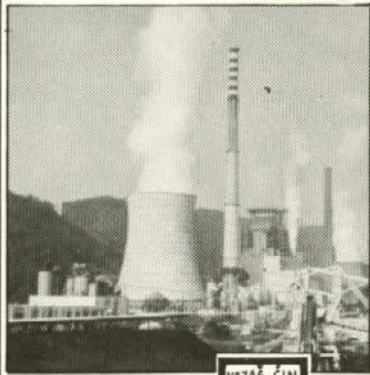
6

Še vodo so
regulirali, s svojimi
pridnimi rokami
so obdali strugo
s kamenjem,
so obdali strugo,
da je ujeta voda
zdrknila ob malih lepih hišah.

Sprehodil sem se pomladi,
in hruške
in vse drugo drevje
in vse, no...
vse je potrebovalo dež,
da je zelenelo in cvetelo
in obetalo marljivim sadove.

In potem je res
padel dež,
in dežja ne moreš obdati
s kamenjem,
in je padal
na njihove lepe
mehke gredice -
in name -
mimo žepov
mojega imetja.

Tretjejuljska nagradna križanka

		Sestavi! in narisal: LOM		POKREDNEŽI	PORASTEK NAD OČMI	VRIŠAN DETAJL	NASTANEK IN RAZVOJ DVUMA	ZDRAVILNO ZELIŠČE	ŽENSKA K. KADI	AZIJSKA PALMA		
		SVEČAN SPREVOĐ										
		VDELEŽENE OBROMANJA										
		VEČJI VOJAŠKI ODDELKI										
		ZNAN. NAR. ZABAVNI. ANSAMBEL										
DELAVKA V ADMINISTRAČI		VALTEVO	BOGINJA PREPIRA	Oliver Gramwell							VOJAŠ. ČIN	
I. MESOM POLNJENE TESTENINE					ERŽIŠNIK					NEKDANJE IME BRESTANICE	ALUMINIJ	Mina Pintar TERJATEV (okraj)
BATINE					FILM, IGRA ILEC GRE = GORY...					POLJEDE = LEG (bastar)		
					NASELJE LJUBIČANI					ZADAR		
KRATICA NEMŠKE MARKE		AMPER ČUMNATA		MUSLIM. MOŠ. IME				LEPOTNI GRM, SLEČ (mož.)				
				POT, CESTA				Rimska 1000				
Aero - Industrijski Kombinat			KUPOLAST INDIJANSKI ŠOTOR						Davorin Jenko			CIGAN POSNEMO = VALEC ANAKRE = ONTA
OZNAKA VELIKE SKUPINE VIRUSOV			Rimska 1									
			OGLETIK									
FRANCOŠKI AVTOMOBIL												GIGA KRAJ V JUŽNI MAKEDONIJI
SPALNI IN JEDILNI VAGON			ŠVOJAT		RUSKO ŽENSKO IME							
ODISEJEVA DOMOVINA												
PRIŠTINA		Ljubomir Nedić										
		ZAČETNIK JAKOBINSKE STRAHOVLADE										
POLMER												
NAPAD. NASKOK				Korpus Narodne obrambe Jugoslavije	PRITLIKAVO LJUDSTVO V NOTRANJOSTI FILIPINOV	HLAD	GRŠKI BOG VETROV	REKA IN GORICA SKRAČS. MOŠ. IME (...-Prabica)				Jakob Zupčančevič Anton
ZEMELJSKI PAS, OBMOČJE				AFRIŠKA REPUBLIKA Anton Karlinger						... BAKER, Nobelovac 1959		
										Simon Jenko		
Nejo Ragist. Tona			KOVINSKI TLAKOMER							TVEGANA IGRA RADIJ		
Indust. Kovinske Opreme			ŠPORTNIKI NA KOTALKAH									CETINJE
			URAN									RIMSKA 50
DREVAK, ČOLN IZ ENEGA DEBLA				OSEBNI ZAIMEK			ORANŽADA			MUZA ZGODOVINE		

SLOVARČEK ZA POMOČ PRI REŠEVANJU • AETA - pritlikavo črnsko ljudstvo v notranjosti Filipinov • DANTON - Georges (1759-1794), začetnik jakobinske strahovlade; Robespierre ga je dal usmrtiti • IVANJEVCI - mestice na jugu Makedonije • KAMERUN - zvezna republika ob Gvinejskem zalivu; glavno mesto Jaunde • NOEL - Baker, Philip, angleški politik, dobitnik Nobelove nagrade za mir leta 1959

Rešitve s svojim točnim naslovom pošljite v uredništvo Rudarja do četrta, 21. julija. Izmed pravih rešitev bomo tri izžrebali in nagradili s knjigami v vrednosti okrog 575, 345 in 230 dinarjev. /Uredniški odbor/

Srečno!

Želimo vam prijetno praznovanje!